

19

Montreālas Latviešu
Biedrības

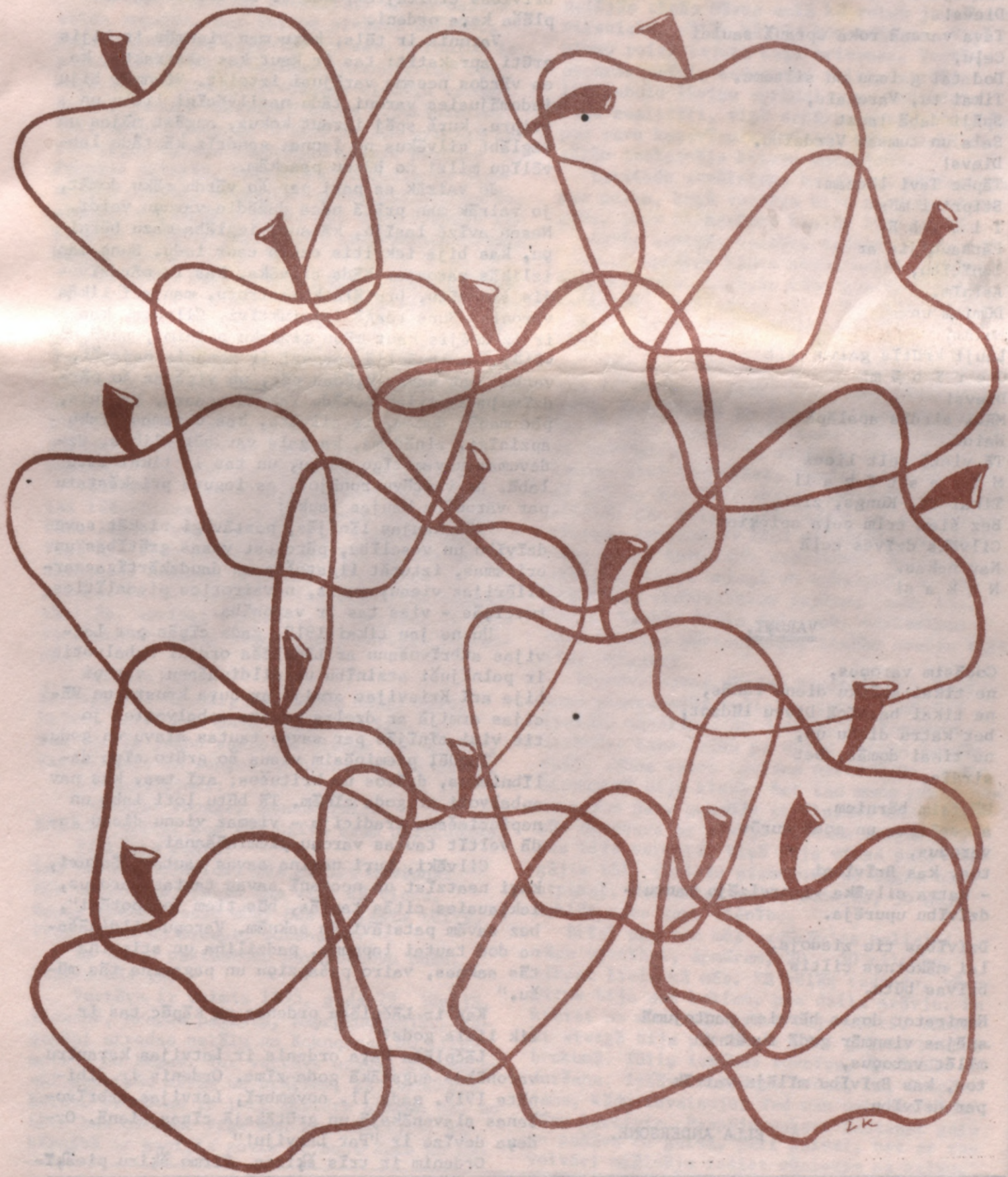
ZINOTĀJS

ISSN 0227 - 2423

1988. GADA AUGUSTS

MONTREALA, KVEBEKĀ

40 GADA GĀJUMS Nr. 8. (473.)

LK

LŪGŠANA.

Dievs!
Tu radīji
sauļi un zemi.
Tu devi pasaulei mūžības elpu.
Pēc Tava prāta
Vēji dzenā mākoņus,
Jūrā ceļas un krīt
Viļņi.
Dzīvība piepilda pasaules telpu.
Dievs!
Tu radīji augstākos kalnus un
Zemākās ielejas.
Pēc Tava taisnīgā prāta
Mūsu apcirkņi tukšojas
Un ar svētību
Pielejas.
Dievs!
Tava varenā roka sprauž saulei
Ceļu,
Dod tai gaismu un siltumu.
Tikai tu, Varenais,
Spēji dabā lauzt
Sala un tumsas Verdzību.
Dievs!
Tāpēc Tevi lūdzam:
Stiprini mūs
T i c ī b ā!
Pārbaudījis ar
Iznīcību,
Asinīm,
Dūmiem un
Mokām,
Lauji krūtīs galvu celt
C e r ī b ā m!
Dievs!
Māci sirdīs apslāpēt
Naidu,
Tā vietā zelt lieci
M ī l e s t ī b a i!
Tikai Tu, Kungs, zini,
Bez šiem trim ceļa spieķiem
Cilvēks dzīves ceļā
Nav nekas.
N e k a s!

VARONI.

Godāsīm varoņus,
ne tikai svētku dienu runās,
ne tikai baznīcā Dievu lūdzot,
bet katru dienu un,
ne tikai domās, bet
sirdīs.

Mācīsim bērniem
atcerēties un godā turēt
varoņus,
tos, kas Brīvībai
- katra cilvēka vienreizējo mantu -
dzīvību upurēja.

Dzīvības tie ziedoja,
lai nākotnes ciltis
brīvas būtu.

Nomirstot dosim bērniem mantojumā
spējas vienmēr godā turēt un
mīlēt varoņus,
tos, kas Brīvību mīlēja vairāk
par dzīvību.

ELLA ANDERSONE.

VĀRDS JAUNAJIEM:

VARONIS UN LATVIEŠU KAĶAVĪRS.

Es stāstīšu par savu vectēvu - Artūru Pade-
gu. Man viņš ir vectēvs, citiem Artūrs, un agrāk
neviens viņu nesauktu citā vārdā kā kapteinis
Padešs. Es izdomāju par vectēvu rakstīt tāpēc,
ka viņš man ir tuvs radnieks un ka man pašai
interesēja vairāk iemācīties par viņa bagāto un
raibo dzīvi. Galvenais iemesls ir tas, ka viņš
ir cilvēks, kas mums tagad simbolizē cīņu par
Latvijas brīvību un šīs cīņas varoņus. Mēs go-
dinām šos kaķavīrus, it sevišķi 18. novembra sa-
rīkojumos. Vectēvs ir viens no tiem nedaudza-
jiem, kas bija klāt, kad Latvija tapa, un viņš
bija viens no tiem, kas deva Latvijai iespēju
tapt. Vectēvs ir viens no tiem nedaudzajiem
brīvības cīnītājiem, kas ir apbalvoti ar Lāč-
plēša kaķa ordeni.

Varonis ir tēls, kuŗu man vienmēr ir bijis
grūti aprakstīt: tas ir kaut kas abstrakts, ko
es vārdos neesmu varējusi izteikt. Vienmēr biju
iedomājusies varoni tādu necilvēcīgi lielu un
stipru, kuŗš spēj izraut kokus, apgāzt mājas un
izglābt cilvēkus no ļauna; gandrīz kā tādu lab-
vēlīgu milzi no bērnu pasakām.

Jo vairāk es pati par šo vārdu sāku domāt,
jo vairāk man prātā nāca dažādie varoņu veidi.
Nesen avīzē lasīju, kā suns izglāba mazu bērni-
ņu, kas bija iekritis ezerā caur ledu. Suns man
izlikās varonis. Kāds cilvēks, kas ir pārdzīvo-
jis šausmīgu, brutālu katastrofu, man arī likās
varonis. Suns reaģē instinktīvi. Cilvēks, kas
ir izturējies kaut kādu fizisku nelaimi, savā ne-
vēljamā situācijā parasti ir nonācis nejauši,
varbūt pat savas kļūdas pēc, un viņš ar šo pār-
dzīvojumu citiem nekādu labumu nedara. Varonis,
pēc manām domām, ir cilvēks, kas uzņemas risku
apzinīgi, zinādams, ka gals var būt slikts. Uz-
devumam nav savtīgu mērķu, un tas ir tikai citu
labā. Ar vectēvu runājot, es ieguvi priekšstatu
par varonību kaujas laukā:

"Būt kaujas līnijās, pastāvīgi riskēt savu
dzīvību un veselību, pārciest visas grūtības un
briesmas, izturēt ilgstošas un daudzkārtīgas ar-
tilērijas viesuļugunis, nevairoties piedalīties
tuvcīņās - viss tas ir varonība.

Un ne jau tikai 1919. gada cīņās par Lat-
vijas atbrīvošanu ar Lāčplēša ordeni apbalvotie
ir pelnījuši atzinību un cildināšanu; varoņi
bija arī Krievijas armijā ar Juŗa krustu un Vā-
cijas armijā ar dzelzs krustu apbalvotie, jo
tie visi cīnījās par savas tautas slavu un godu.

Tamdēļ pieminēsim visus šo grūto cīņu da-
lībniekus, dzīvos un kritušos; arī tos, kas nav
apbalvoti ar goda zīmēm. Tā būtu ļoti laba un
nepieciešama tradīcija - vismaz vienu dienu ga-
dā veltīt tautas varoņu pieminēšanai.

Cilvēki, kuŗi nezina savas tautas vēsturi,
kuŗi neatzīst un necienī savas tautas varoņus,
iekļausies citās tautās, būs tiem "piepotēti",
bez savām patstāvīgām saknēm. Varoņu cildināša-
na dod tautai lepnumu, padziļina un stiprina
tās saknes, vairo pašapziņu un pagarina tās mū-
žu."

Kas ir Lāčplēšu ordenis un kāpēc tas ir
tik liels gods?

Lāčplēša kaķa ordenis ir Latvijas kaķavīru
varonības augstākā goda zīme. Ordenis ir dibi-
nāts 1919. gada 11. novembrī, Latvijas atbrīvo-
šanas slavenākajā un grūtākajā cīņas dienā. Or-
dena devīze ir "Par Latviju!"

Ordenim ir trīs šķiras. Pirmo šķiru piešķir-

ra valsts vīriem par nopelniem politiskā darbībā Latvijas valsts labā. Plata lenta bija nēsājama pār plecu, ar trim sarkanām un četrām vienāda platuma sudraba strīpām. Krustu nēsāja kreisajā pusē pie lentas sasējuma.

Otrās šķiras ordeni piešķīra kara vadoņiem par izciliem panākumiem cīņā par Latviju. Otrai šķīrai nēsājams tāds pats krusts, tikai mazāks, un lenta šaurāka.

Trešās šķiras ordeni piešķīra karavīriem par varonību kaujas laukā. Nēsājams tāds pats krusts, bet vēl mazāks nekā otrai šķīrai.

Lāčplēša ordeni piešķīrot, neievēro ne iepemamo amatu, ne stāvokli, ne agrākos nopelnus miera gaitās. To piešķir vienīgi par kara nopelniem, un tikai tam, kas veicis ārkārtīgi izcilus varoņdarbus par godu un slavu Latvijai.

Ordeņa statūtos uzskaitīti ap 60 dažāda veida nopelni, par kuriem piešķir Lāčplēša kara ordeni. Ja karavīrs ar savu varonību ir pelnījis ordeni, vienības komandierim, zem kuŗa tas veicis apbalvošanas cienīgu varoņdarbu, jāziņo rakstiski savam priekšniekam. Pati apbalvošana ar ordeni notiek svinīgā ceremonijā. Ordeņa saņēmējus izsauc parādes frontes priekšā, karaspēka komandieris piešprauž ordeni, orķestris spēlē svinīgu maršu, atdodot karaspēkam godu. Pēc apbalvošanas karaspēka vienība soļo garām apbalvotiem ordeņa kavalieriem.

Lāčplēša kara ordeņa kavalieriem Latvijā bija visādas priekšrocības. Tiem bija atļauts lietot Lāčplēša Kara Ordeņa nozīmi uz zīmogiem, veidlapām un vizītkartēm, un viņi varēja valkāt karavīra formu arī neesot aktīvā dienestā. Valsts dienestā tie dabūja divkāršu atvaļinājumu, bērniem nebija skolas maksas un, uzrādot ordeņa apliecību, drīkstēja braukt valsts dzelzceļos un apmeklēt teātrus par puscenu (A. Lauris, Lāčplēsis Nr. 15).

Lāčplēša kara ordeņa apvienība vēlējās, lai lāčplēšiem būtu pašiem sava dziesma. Ar šādu lūgumu viņi griezās pie Viļa Plūdoņa. Viņš ar lielu prieku sarakstīja vārdus un uzdāvāja šo dziesmu ordenim. Lāčplēšiem ir prieks, ka šo dziesmu dzied arī citās organizācijās, sevišķi cīnītāji, jo dziesma ir patriotiska un pacel cīņas garu, sevišķi jaunatnē.

Pirmais pants:

Še kopā mēs biedri, kam lemts nebij mirt,
Dzīves laivu kas savu var tālāk irt,
Kas var še jaunu sauli ik dienas vēl sveikt,
Var strādāt un saptot un daudz ko vēl veikt.

Piedziedājums:

Latvijas vanagi, sasauksimies,
Kas vēl dzīvi, kas vēl dzīvi esam palikušies.

Piektais pants:

Lai nelūko naidnieks mūs aztikt neviens:
Mēs celsimies pretim tam visi kā viens.
Sauc, tēviņa, sauc mūs! Mēs steigsim tūlīt,
Pret arklu un izkapti zobenu mīt.

Es tagad pastāstīšu par vectēvu pašu.
Stāsts būs īss.

Vectēvs ir dzimis 1895. gada 29. jūnijā, Vidzemē, Krapes pagastā, Kapēpēnu mājās. Kapēpēni atrodas netālu no Kokneses, 80 kilometrus no Rīgas. Tur vectēvs uzauga ģimenē ar vēl septiņām māsām un brāļiem, kā jaunākais bērns. Vectēvam ir ļoti skaidra atmiņa pat no bērnības dienām. Viņš man ir stāstījis, kā bērnībā ir ganījis govīs ar suni Žeku un kā-

das paniskas bailes abiem ir bijušas no pārkoņa.

Vectēvs gāja Krapes pagasta skolā, vēlāk Jaunjelgavas pilsētas skolā, un 1911. gadā iestājās Krievijas Kostromas mērnieku-taksatoru skolā. 1915. gadā, pēc skolas beigšanas, kad viņam bija 19 gadi, viņu iesauca Krievijas armijā. Karš jau bija sācies, un augusta beigās vectēvu nosūtīja uz Čugujevas kara skolu, kur viņš mācījās 4 mēnešus. Katrus 6 mēnešus apmācīja vairāk nekā 1000 jauniešu. 1916. gada janvārī vectēvs beidza saīsināto kursu kara skolā un pieteicās uz latviešu strēlnieku bataljoniem, kas skaitījās aktīvā armijā. No turienes viņu nosūtīja uz ziemeļrietumu frontes štabu Pleskavā, vēlāk strēlnieku rezerves bataljonā Tērbatā.

1916. gadā, 21. gada vecumā, vectēvs piedalījās cīņās Nāves salā kā rotas jaunākais virsnieks, vēlāk kā tās komandieris. Viņš pirmo reizi izjuta kara briesmas. Vectēvs atcerās brīdi, kad pirmo reizi dzirdēja lielgabalu šāviņu sprādzienus. Redzēdams kara realitāti, viņš nepārtraukti uztraucās par savu karavīru dzīvībām. Nāves salā ar gāzēm iznīcināja krievu bataljonu.

Latviešu strēlnieku bataljonu pārformēja par pulku, kuŗā vectēvs bija gandrīz vienu gadu, līdz Ziemsvētku kaujām 1916. gadā.

Savās atmiņās vectēvs stāsta:

"...Apmēram kādus simts soļus no vācu žogiem, rota apstājās kādu pusstundu pirms pulkstens pieciem no rīta. Putenis bija pārstājies, bija kluss, drusku siltāks un bezvējš. Netālu no rotas stāvēja virsnieku grupa. Tur bija Briedis, pirmā pulka komandieris Karlsons un citi. Jau pirms pieciem iesākās šaudīšanās pa labi no mums, bet mums pretī bija kluss. Pulkstens piecos bija divi sprādzieni..." Tā iesākās Ziemsvētku kaujas pret vāciešiem. Daudzi vācieši sniegā krita, un liels skaits latviešu bija aizklīduši pār ierakumiem, tālāk no pārrāvuma vietas. Apmēram 30 līdz 50 strēlnieku vectēva grupā turpināja uzbrukumu. Šajos apstākļos, lielā sniegā un aukstumā, ar maz karotāju, strēlniekiem sajūsma tomēr bija liela. Varbūt liela daļa, pēc veiksmīgas vācu līnijas pārraušanas, tiešām cerēja tikt līdz Jelgavai.

Vectēvs savos vārdos turpina: "...Kaut mums pievienojās nelielas grupas, mūsējā lielāka nepalika, jo daudzi, ascīmredzot, atrāvās. Labu laiku pa dziļo sniegu bridām paši, sānos vairs neviena neredzējām, arī aizmugurē bija kluss. Bet tad mums pretī nāca viens pats pusmūža strēlnieks un skaļi mūs apsveica ar saukli "Sveiks Jelgavā!". Tas bija varonis. Viņš bija viens pats aizgājis tāli vāciešu aizmugurē un tagad nāca atpakaļ. Mums viņš nepievienojās, jo gāja meklēt pats savu vienību.

Drīzi pēc tam mēs uzdūrāmies nelielai vācu vienībai, apmēram, 20 - 30 cilvēku, tikpat lielā kā mēs. Kā vēlāk redzēju, vācu mītne bija aiz kokiem, pie dziļa grāvja. Pa kreisi no mums pār grāvi bija tilti. Vācieši steigā bija pārnākuši pāri grāvim pretuzbrukumā. Tūlīt iesākās tuvcīņa, šaušanās un duršana. Izšāvu vairākas lodes, un, iespējams, kādu ievainoju. Tad man uzbruka kāds vācu kareivis. Paspēju saķert šautenes galu un pašāvu to gaisā, pāri galvai, bet ar revolveri mēģināju iesist vācietim pa galvu.

Nezinu, kā mūsu cīņa būtu beigusies, ja nebūtu piesteidzies kāds strēlnieks, kas ar durkli vācieti nobeidza. Pēc tam vācieši no mums atrāvās uz grāvja malu, un iesākās apšaudīšanās no ļoti tuva attāluma. Varbūt tamdēļ, ka es gāju grupas priekšgalā un piedalījos tuvā cīņā, strēlniekiem pret mani radās uzticība un pašvērtība."

Vectēvu šajās kaujās ievainoja labajā rokā. "No ļoti stipra un sāpīga lodes situma pa labo roku, es apgriezās rīksti un pakritu uz tilta. Pirmajā brīdī man likās, ka tūlīt būs beigas, ka labā roka būs sakropļota, un es negribēju dzīvot kā kroplis." Vectēvs pieprasīja, lai viņu ved uz latviešu slimnīcu. Tur viņš gulēja nesamapā pie kritušiem līdz personāls atklāja, ka viņš ir dzīvs.

1917. gada martā, pēc revolūcijas, vēl pilnīgi neatveseļojies, vectēvs atgriezās pulkā un uzņēmās 4. rotas komandēšanu; vēlāk viņš kļuva par 1. bataljona komandieri. 1918. gadā, kad vācieši sāka uzbrukumu Baltijā un daudzi virsnieki un strēlnieki palika un nokļuva vācu gūstā, vectēvs aizbrauca pulkam līdz uz Krieviju. Aprīlī, Maskavā, viņš atteicās no piedāvātā sarkanarmijas latviešu strēlnieku pulka komandiera amata un demobilizējās.

Kā mērnieku vectēvu nosūtīja uz Arhanģelskas guberņu Krievijas ziemeļos. Tur viņš iestājās angļu armijā un 1919. gadā lielā transporta kuģī brauca no Arhanģelskas atpakaļ uz Rīgu. Vectēvs nebija ģimeni redzējis pus otru gadu. Pēc ļoti īsas ciemošanās Kaņepēnos, viņš ieradās Rīgā, un divdesmit četrus gadus vecumā iestājās Latvijas armijā. Tieši šajā laikā sākās Bermonta uzbrukums.

Par cīņām pret bermontiešiem pie Cenas kroga 1919. gadā vectēvu apbalvoja ar trešās šķiras Lāčplēša kara ordeni, nr. 605. Kamēr rota atkāpās, vectēvs sapulcināja mazu karavīru grupu un ar šauteņu uguni apturēja vāciešu uzbrukumu, tā pasargājot rotu. Vāciešiem šajās cīņās piedalījās bruņotais vilciens. Vectēvs ar lepnumu stāsta, ka, bruņotam vilcienam garām ejot, viens no viņa kareivjiem izlēca no slēptuves aiz siena kaudzes un izšāva uz vilcienu visas 25 lodes no savas mašīnpistoles. Vilciens apstājās un lēnām atkāpās. Tā bija varonība! Bataljona vadība bija pieņēmusi, ka vectēvs ar savu karavīru grupu jau bija gājis bojā.

Kad pirmais pasaules karš bija beidzies, vectēvs demobilizējās un uzsāka mērnieka darbu valsts dienestā. Darbā viņš iepazinās ar savu tagadējo sievu un šajā laikā ģimenē izaudzēja 2 dēlus.

1944. gadā vectēvu atkal mobilizēja un iesauca robežu apsardzības pulkos. Tur viņš sākumā komandēja rotu cīņās ar partizāniem Polijas mežos. Vēlāk, frontei virzoties uz rietumiem, vectēvs nonāca Kurzemē, kur cīnījās līdz kara beigām. Pēc kara viņš pavadīja 2 gadus izsūtījumā, Karēlijā, Krievijas ziemeļos, pie Somijas robežas. Savos rakstos, kas ir publicēti žurnālā Lāčplēsis, šo posmu viņš nosauc "Otrā pasaules kara beigas un verdzības sākums".

Ar vilcienu visus veda uz Karēliju. Citi rakstīja zīmītes piederīgiem un tās izmeta pa vagona šķirbiņām, cerēdami, ka kāds tās atradīs un paziņos tālāk. Karēlijā cilvēki novārga, nebija piemērots un pietiekams ēdiens, bet tomēr bija jāturpina dzīvot, kā krievi pavēlēja,

ja, citādi draudēja nošaušana. Darbs bija ļoti smags; uzdevums bija atjaunot kanālu starp Baltijas un Balto jūru. Nepārtraukti bija pratināšanas. Centās noskaidrot dienestu vācu armijā, piedalīšanos kaujās un tīrīšanas akcijās, arī par piederību partijām. Lēģerī katru dienu nāca klāt jauni iemītnieki gan grupās, gan vieninieki, un kopējais ieslodzīto skaits pārsniedza tūkstoti. Bija latviešu lēģionāri, darba rotu karavīri, kā arī privātie iedzīvotāji.

Ir grūti aprakstīt šo traģiku un smagos piedzīvojumus, kādus vectēvs Karēlijā piedzīvoja. Tā bija necilvēcība, un vienīgā izēja bija gaidīt to brīdi, kad pienāks ziņas, kas dos atļauju atgriezties dzimtenē. 1946. gadā, 51 gada vecumā vectēvu atbrīvoja un viņš atgriezās Rīgā.

No 1947. līdz 1962. gadam vectēvs strādāja kā mērnieks. 1963. gadā, gadu pēc pensijas aiziešanas, ģimene viņu izsauca pie sevis Amerikā. Vectēva izbraukšanas lūgumus vairākkārt noraidīja. Beidzot viņš tomēr sapēma izbraukšanas atļauju un 1965. gadā 70 gadu vecumā atstāja Latviju. Kenedija lidlaukā viņu sagaidīja ģimene ar daudziem vēl neredzētiem mazbērniem.

Lāčplēša kara ordenis nav tikai atsevišķa karavīra varonības un goda zīme; tas ir simbols visām mūsu brīvības cīņām, mūsu cīnītājiem un mūsu tautas varoņiem. Šim varoņiem ir jādzīvo, lai tauta dzīvotu. Varonība izpaužas vairākās formās. Vectēvs man ir parādījis, ka lielākā varonība ir drosme atdot savu dzīvību cīņā par savu tautu un savu zemi.

Es gribu nobeigt ar Edvarta Tūtera dzejo-
li - Spēks aug, ja tu tici:
Var domas maldīties,
Un šaubīties var prāts,
Bet nedrīkst ticīgais
Ar velnu draugoties.
To zini: Nepiedos
Tev tādu vainu Dievs.

Kad apkārt melna nakts
Un zudis gaismas spēks,
Tev savā dvēselē
Tad gaisma jāatrod.
Kas neiet meklēt to, -
Tas tumsai sevi dod.

Spēks aug, ja tici tu:
Dievs latvju tautu glābs.
Un atkal saulīte
Un jauna gaisma plauks,
No dzelmes Lāčplēsis
Kad laukā kāps - to saukti!

SANDRA PADEGS.

LATVIEŠU KARAVĪRS UN MĀTE.

Paiet diena mēneši un gadi,
Dziļā brūce neaizdzīst.

Tā mēs varētu teikt par mūsu tautu, kuŗas dzīvajā miesā komūnisms sītis dziļas, nekad neaizdziedējamās rētas. Atcerēsimies Otro pasaules karu. Vai ir kāds, kas varētu to aizmirst? Nekad un nekur latviešu zeme nav dzērusi tik daudz savas tautas asiņu kā pēdējā karā. Un par ko? Tauta, kas pate saviem spēkiem izkaŗojusi Brīvību, pierādījusi, ka prot Brīvībā dzīvot un uz augšu tikt, šī tau-

ta vairs negribēja padoties verdzības jūgam. Atcerēsimies kaujas pie Leningradas, Neveles, Volchovas purvās, visur latvieši upurēja dzīvības, lai tikai neatkārtotos Litenes un 14. jūnija traģēdija, lai vēlāk Kurzemes cietoksnis neizveidotos par Nāves salu. Kurzemes cietoksnis katram latvietim ir svēts vārds, ko izrunājot būtu jāsaliek rokas lūgšanai. Spēku izturēt Kurzemes cietoksni latviešu kaņavīram deva baisās atziņas. Latvietis nedomāja, zem kāda karoga, kurā virspavēlniecībā, kādā uniformā gērbti, - viņi tvēra ieročus un cīnījās pret pasaules lielāko ionaidnieku - komūnismu. Ja kādreiz atgriezīsimies dzimtenē - un tā diena nāks! agri vai vēlā tā diena nāks - tad gan nekur druvas neviljos tā kā Latvijā. Kādēļ? -

Jo tā zeme dzērusi savu dēlu asinis. Dievs svētīs tos pēcnācējus, kuri priekšteči upurējuši sevi Brīvībai. Pasaule nav dārgākas mantas par Brīvību, un, kas par to nav baidījies likt galvu šīlā, to darbi tiks svētīti paudu paudzēs.

Tautas dzīvības uzturētāji un turpinātāji ir divi: māte un latviešu kaņavīrs. Kā bēglu gaitās un visā pārējā dzīvē, Māte upurējās saviem bērniem, glāba un cīnījās par bērna kailo dzīvību, latviešu tautas nākotni. Tā Kurzemes cietoksni latviešu kaņavīrs cīnījās par visas tautas dzīvību un Brīvību. Laižot bērnu pasaulē, māte stāv uz dzīvības un nāves sliekšņa. Nekad un nekur latviešu kaņavīrs nav stāvējis tik tuvu dzīvības un nāves sliekšnim kā Kurzemes cietoksni. Lai glābtu bērnu, Māte nedomā par sevi, viņa metas dzīvības ugunīs. Visu, lai tikai glābtu sava bērna kailo dzīvību, latvju tautas nākotni. Ne viens vien kaņavīrs ir meties uz mazo rokas granātu "Čiekuru saišķi", nedomādams par sevi, bet par saviem cīņu biedriem. Noskan apslāpēts blīkšķis, un no nedzīvotās dzīves atlikuši tikai saraustīti locekļi, bet draugi tikuši cauri tikai ar bailēm un, jaunākā gadījumā, ar viegliem ievainojumiem.

Ir divējādas sievietes: tikai sieviete un sieviete - Māte. Sieviete - Māte audzina nākošajām paudzēm kaņavīrus, kuriem nebūs bail tvert ieročus un sargāt no iznīcības tautu un tēvu zemi. Upurī ir katrā kaņā, bet ne tik daudz, lai iznīcinātu visu tautu. Tautas dzīvības uzturētāja un turpinātāja ir sieviete - Māte, tautas sargātājs no iznīcības ir kaņavīrs. Ja latvietis pats apzināsies, ka cīnās par Brīvību, viņa nealztājāmā vieta būs ierakumi frontē. Ja sieviete - Māte pratīs izaudzināt dēlus, kam Brīvība dārgāka par dzīvību, tad Brīvības diena nāks. Nāks diena, kad ausīs galšā Brīves saule. Dievs mūs nav aizmirsis, un, runājot dzejnieka Leonīda Breiķša vārdiem: "Dievs pacels mūs uz savām rokām tad, kad mūsu diena nāks."

Atcerēsimies visus moku ceļu bridējus, moku nāvē mirušos; atcerēsimies tos, kas sargāja mūs no bojā ejas; atcerēsimies katru Kurzemes cietoksnī cīnītāju, un, ja ticēsim Brīvības saules lēktam tā, kā ticēja viņi, tad agri vai vēlā ausīs Brīvības saule, jo - ticība gāž kalnus.

ELLA ANDERSONE.

ZELTA SAKNE.

Temats par piederību savai tautai, it se-

višķi trimdā, kults jau gadu gadiem. Tomēr, man šķiet, ka tas nav novecojis, bet kļuvis kardinālāks jautājums ne tikai mūsu šaurajā lokam, bet arī globāli - visai cilvēcei.

Sakharovs, izcilais krievu fiziķists un disidents, ir teicis, ka 20. g. s. cilvēku apdraudot ne tikai kodolieroču posts, bet cilvēcei postu arī varot nest tā dēvētā modernā masu kultūra, kurā idejas, daba, materiāls un cilvēks tiek patērēts un iztērēts tādā kā triecienu tempā. Man šķiet, ka antidote, ka pretspēks šādam masu kultūrai ir piederības dziļais pārdzīvojums senām un sīkākām vienībām - tautām, ciltīm un ģimenēm, kurās kopj šo seno pārdzīvojumu es piederu šai tautai, es iederos, un šī tauta pieder arī man.

Šo piederēšanu es gribētu apzīmēt kā zelta sakni, kā zelta stīgu, kas mūs vieno ar pagātni - ar senčiem - ar visiem tiem, kuri ir staigājuši šo zemes lodi pirms mums. Šī zelta stīga cieši vieno mūs arī ar nākotni, ar tiem, kas staigās pasaules ceļus pēc mums.

Ja cilvēks nocērt savu zelta sakni, atcērt sevi no savas tautas, palaiž vaļā šo zelta stīgu - viņš kļūst atšķelts, viņš atsvešinās no visiem tiem, kas ir nākuši pirmi, un viņam arī nav ko nodot saviem pēcnācējiem. Cilvēks vairs nejūtas mājās zemes virsū.

No vilciena izkāpjot, runāju ar konduktoru. Viņš prasīja, ko darīšot Toronto. Un es viņam stāstīju: "I'll be speaking to people about the necessity of belonging to the extended family - the tribe." Un viņš nokratīja galvu: "Oh no - sounds lika Jones Town."

Jones Town, kā atceraties, bija eksperiments radīt Dienvidamerikas džungļos kautko līdzīgu tautai. Kāpēc simtiem cilvēku pamesta savas dzīves Amerikā, lai sekotu šim pravietim, galu galā pat šausmīgā nāvē? Viņos bija liels trūkums, liela vajadzība. Mēs varām būt laimīgi, ka mums nav jāmeklē pravieši, nav jābrauc uz nezināmiem pasaules stūriem, lai meklētu šo zelta pavedienu, šo zelta sakni. Tā mums ir patvērusies mūsu valodā. Tā dus mūsu plauktos - grāmatās. Tā skan mūsu dziesmās, tā vijās cauri mūsu tautas rakstiem, tiem, kas pastāvēja pirms rakstītā vārda - audumos, uz lādēm. Tie nav ornamentu, bet senas zīmes - simboli cilvēka mijiedarbei ar universu.

Daži mēs braucam uz Latviju - uziet savu zelta sakni, sapemt plaukstā zelta stīgu - zelta sakni - un pieturēties cieši, cieši šim pavedienam, bez kura mēs garīgi aizpeldētu tumsā, kā astronauti izplatījumā, kas palaiž vaļā savu dzīvības līniju.

Mēs traucam uz zemi, kur pat pirms rakstītās vēstures mums ir un pastāv vēsture. Tur dzīvoja mūsu senči - cilvēki, kas iemācījās un sarada dzīvot ar dabu, ar citiem kustotiem, ar bargiem laika apstākļiem. Viņi iemācījās dzīvot un pārdzīvot un deva mums tālāk šo dzīves ziņu. Bet kad skatos apkārt, man kļūst bail. Vai neesam jau gandrīz aizmirsuši šo dzīves ziņu, kas tika veidota caur gadu tūkstošiem. Nocirtuši savas zelta saknes, mēs esam kļuvuši viegli kā pelni vējā. Palaiduši vaļā zelta stīgu, mēs vairs nedzirdam savus priekštečus, savus senčus - mēs esam zaudējuši savu divsarunu, savu dia-

logu ar debu. Mūsu bērni zin, uz kužu vaikalu aiziet, lai iegādātos attiecīgo preci dzīves vajadzībām, kā arī nikus dzīves izklaidēm - bet vai viņi māk uzaust sev vadmalas gabalu, uztaisīt sev darba rīku, izcept sev maizi, sameklēt, lietojot vienīgi savu brīnīgo iedzīmtu izdomu, sev rotaļlietu sprunguļu kaudzē. Personīgi negribētu šķirties no veļas mazgājamās mašīnas. Nez vai gribētos - kur nu vēl vairs spētu velēt drēbes uz akmens strauta malā. Bet varu gan teikt, ka, stāvot pie veļas mašīnas un vientuļi bežot ziepes attiecīgajā caurumā, man pietrūkst citu sievu, mūsu. Varētu papļāpāt - kurš iemilējies kurā, dzirdēt kādu vēl nedzirdētu dziesmu, izmainīties ar padomiem. Nav.

Nesen iestudēju igauņu lugu Vilka, kas risinās pirms 200 gadiem, Igaunijas dzimtslavu laikos, un ko sarakstījis Augusts Kitzbergs - Aspāzijas un Raiņa līdzgaitnieks. Inscenējums pieprasīja vērjamo ratiņu. Laimīgā kārtā pazinu sievieti - mākslinieci, kas vēl arvienu prata vērpt, un mīļi lūdzošs aizpemties šo senatnīgo daiktu. Un tad nu mēs visi pātījām šo ierīci un brīnījāmies, un vēl pētījām - no kurā gala sāku. Viss bija aizmirsies. Vienas - divu paudžu laikā. Tad nu īpašniece atnāca un iemācīja manai aktrīsei kā vērpt. Cits gadījums. Liku visiem saviem aktiejiem, savas drāmas teorijas dēļ, tēlot basām kājām. Sieviete, kas spēlēja vecmāmiņas lomu, teica: "Ar visu cieņu, bet man ir pāri sešdesmit, un es tā nevaru skraidīt basām kājām. Es sev pagatavoju no ādas šādas kurpes." Un lūk - gandrīz vai pastalas! Biju sajūsmināta, ka cilvēki sāk iedzīvoties un rada paši uz savu roku atrisinājumus savām vajadzībām. Vēl - pāris jauno puīšu, 14 un 17 gadus veci, kuriem liku dejot tādā kā vīzijā, kā sapņu ainā, kurā viņi parādījās kā vilki - lūdzu viņiem pašiem uztaisīt savas vilku maskas. Rezultāts bija pārsteidzošs - skaistas un vienreizējas vilku maskas - tautas māksla (folk art). Paštaisītas un tādēļ ar pašlepnumu valkātas.

Atgriežoties pie vecākās sievas, kas tēloja vecmāmiņu. Pārrunājot viņas lomu un dzīvi vispār, viņa teica: "I'm not afraid to grow old - I'm afraid of how society will treat me once I'm old. I will become disposable." - "Man nav bail kļūt vecai, man ir bail no tā, kā sabiedrība ar mani apiesies. Es kļūšu atvietošana." Un allaž mūsdienu sabiedrībā vecāki cilvēki tiek uzskatīti kā lieki, kā karikatūras, kā nevēlamās dzīves rezultāts. Ne viņi var lekt gaisā un dzert kokakolu ar tādu spraugumu, kā to dara televīzijas komeršļoļos, ne uzvilkt pareizās un enerģiju radošās nailona zeķes, lai tad pa lielpilsētas visu sološām ielām sev pievilinātu pareizo pārtneru; ne viņi var drāzties pa lielceļiem spīdīgās un jaunās mašīnās pretim nākamam augstā stresa un ļābi atalgotam darbam; ne viņi var disko dzert pareizo alu, kas brīnumaini piepildīs naktis ar zibeni un kvēli. Viņi var tikai ieķepināt sev mākslīgos zobus un ieqemt vēdera mierinātāja tabletes un varbūt piedāvāt no kannas saviem mazbērniem tādu citrona sulu, kādu it kā dzēra vecos laikos.

Jā, tāds ir vecums - vai tad nav labāk dzīvot ātri un mirt vēl ātrāk. Jā, kas gan par mums gādās - un kāpēc jāgādā vienam par otru? Es zinu atbildi. Vecie cilvēki ir tie, kas tur zelta stīgu un nodod to tālāk.

Un kāda ir mūsu-nostāja pret bērniem, pret jauniešiem? - Amerika, it kā radības kronis, visvarenākā lielvalsts, brīvības citadele. Amerikā neželība pret bērniem (child abuse) atspoguļojas šausminošā statistikā. Manas pašas pieredze ir - ja ar mīlestību dod bērnam zelta stīgu, viņš ar sajūsmu to satvej un viņam ir kur pieturēties.

Bet mūsu pašreizējā sabiedrībā vecie cilvēki allaž dzīvo savos ghetto, vidējās paudzes savā ideju un pārdzīvojumu ghetto, pusaudži savā, bērni savā. "Bērni mani garlaiko, ah, vecie mani garlaiko." Bet cilvēks nav televīzija, kam ir jāapmierina mūsu garlaicības bailes. Mēs neesam "uzjautrināšanas" (entertainment) centri - bet mēs varam mācīties viens otru saprast un pat uzjautrināt. Lai to spētu, vajaga pavadīt laiku kopā. Un šinī pasaulē - ar visām laika taupīšanas ierīcēm - mums vēl arvien pietrūkst laika. Cik dīvaini.

Braukšu rītā uz ŠMĪ - Šī Māksla ir Jauna. Runāju ar draudzeni, kurai 25 gadu, un viņa izteicās, ka varbūt jūtas jau par vecu, lai tur rādītos. Kādas muļķības. Es esmu piejums šovakar, lai uztvertu zelta stīgu. Un rītā, ja kāds jaunais to vēlēsies sev, to gribēs, es viņam to varēšu nodot tālāk. - Tā lai mēs esam vienoti, saistīti mūsu brīnumainā ceļā zemes virsū.

Un nobeidzot, ko saka M. J. Fokss Vilka dvēselē (M. J. Fox Soul of the Wolf) -

Tīri personiskā, ģimenes līmenī mēs varētu būt psiholoģiski laimīgāki un veselāki, ja spēsim atjaunot kopības - kopīgas sabiedrības pārdzīvojumu. Šis būtu efektīgs aizvītotājs paplašinātās ģimenes (the extended family) jēdzienam, bagātinātu unpapildinātu mūsu dzīves vairāk nekā to spēj nukleārā ģimene (nuclear family), izolēta un atsvešināta priekšpilsētās (suburbias, no-man's land), kur cilvēki dzīvo ērti izolētā vienaldzībā pret pārējo pasauli. Bez šādiem sabiedrības nogrupējumiem, bez ciltīm, tautām, rūpes par vietējām, specifiskām, ekonomiskām, dabas aizsardzības un politiskām problēmām - šīs rūpes nekad nevarētu koordinēt efektīgā darbībā. Mēs tad tiešām kļūtu atsvešināti un nespējīgi (impotenti), jo cilvēka politiskais spēks atrodas viņa pieņemtajā kopējā sabiedrībā, un kādas sabiedrības - tautas spēks ir tik liels, cik ir katra mūsu paša atbildības un piederības sajūta. Tikai no tautas - piederības sajūtas, no šādas apziņas un piederības, kas aug katrā šādā atsevišķā nogrupējumā jeb tautā - var īsta demokrātija zelt un ziedēt. Un bez savas tautas nākotne tik tiešām būtu tumša dabas aizsardzības, cilvēcības un cilvēku tiesību kustībām, jo mašīnērija, lai radītu vai ievestu vajadzīgās maīpas vai uzlabojumus, neeksistētu. Demokrātija ir vienlīdzības sistēma, visu cilvēku radīta, lai palīdzētu visiem cilvēkiem.

Kā katram vilkam ir sava vieta savā vilku ciltī, tā arī mums katram ir jāatrod sava vieta sabiedriski politiskajā struktūrā, kas ietekmē mūsu dzīves un nākotni.

Būt neiesaistītam ir būt ego-centriskam vientuļim. Ja vilki šādi būtu, viņi šodien neeksistētu. Un mēs varbūt neeksistēsīm nākotnē, jo viss destruktīvais spēks vērstas pret demokrātiju, nav komunisms vai lieluzņēmumu - lielkapitālistu kontrolē, bet kom-

petitīvais individuālisms (Es esmu O. K. Ej tu, ellē!), kā arī vienaldzība, apātija un atsvešināšanās.

SNIEDZE RUNĶE.

o Nesaīsināts referāta teksts, ko autore martā nolasīja Hamiltonā, Ontario, turienes latviešu biedrības sarīkotā pārrunu vakarā.

RUDZU MAIZE.

Augusts ir rudzu mēnesis, un tā to dēvēja sentēvu laikos. Šai mēnesī ienācās ziemas rudzu sēja, un līdz ar to jauna maize.

Atceros, kā, vēl mazs bērns būdams, lauku mājās svinējām pirmās rudzu maizes garšošanu. Nedaudz rudzu graudus, no pirmā plāvuma, ieguva rijā. Neatceros, kā to darīja, bet ar sprigūļiem nekūta, bet graudiem vajadzēja "rijas dūmu piegāršu". Mūsu mājās steiga jaunai maizei nebija. Maizes netrūka, bet sen seno svēto parašu piekopa ikgadu. Iegūtus graudus parupji samala vecās rokas dzirnās, kas bija novietotas kādā rijas piebtīvē un kuņas lietoja tikai sevišķos gadījumos. Pirmais cepiens nebija liels (parasti pietika pārs nedēļām). Saimnieks un saimiece klaipīgus salauza un izdalīja katram pa gabalam no jaunceptās rudzu maizes.

Dzīvojot lauku sētā, mums bērniem, rupjmaizes cepšana jau pati par sevi bija liels notikums, saistīts ar dažādiem darbiem un izdarībām. Ja maizes iejaušana un mīcīšana nebija tik gaidīta, tad krāsns kurināšana, kukuļu veidošana uz lizes un to iedabūšana krāsni jau prasīja zināmu lietpratību.

Mūsu pusē samērā maz kukuļus lika uz kļavu lapām, bet daudz lietoja kalmju, jo dzīvojām ezeru tuvumā un kalmju bija bagātīgi. Kalmes maizes garozai piedeva īpatnēju piegāršu, un to gandrīz visi cienīja. Protams, mātes vēlēšanās bija, lai kukuļi (necepa jau tvertnēs) būtu gludi un apaļi, kā labi pabaroti sivēni. Mums, bērniem, savukārt, patika saplaisājuši kukuļi (man vēl šodien!), jo plaisas vietas bija daudz garšīgākas kā gluda maizes šķēle.

Ka maize cepās, to vēstīja deguns, un cepuma smarža piepildīja visu māju un apkārtni. Lai tiktu ātrāk pie "nogaršošanas" mūsu pusē cepa "plāceni-abrakasi". Tas bija no atlikušās mīklas izveidots, apmēram, pāris cm biezs mīklas klājs ar pirks tiem sabakstītu viršu. To apkaisīja ar ķimenēm un rupju sāli. Šāds "pirāgs" izcepās ne tikai daudz ātrāk kā maize, bet brangi garšoja.

Karsto maizi griezt nevarēja. Bija jāgaida, lai atšaujās. Dažreiz kāds kukulītis bija mazāks, un to negrieza, bet vēl siltu salauza un sadalīja. Ja tam uzziēda svaigu sviestu, tas garšoja lieliski ar svaigām paniņām.

Daudziem ir paraša un paradums rupjo maizi ēst "pliku", tas ir, tādu, kā no kukuļa grieztu, bez kāda apzieduma, lai izjustu un izbaudītu īsto maizes skābeno garšu. Kā ziniet, ir divēja veida - parastā rupjmaize un salinātā, ko iejauc karstā ūdenī.

Mums, bērniem, liels gārdums ikdienā bija ceļinieku vai darbinieku līdzdotās maizes pārpalikums, kad tie to atveda, no darba atgriežoties. Vai nu tas bija rupjmaizes riecieni ar sviestu, taukiem vai gaļas šķēli, bet izceļojis līdz darbā un atgriezies mājās, tas bija

vienmēr gaidīts pārpalikums un gārdums. Dažreiz ar nodomu tas nebija apēsts, lai būtu ko pacienāt gaidītājus.

Ja esi piedalījies meža darbos ziemā, sagatavojot malku vai kokmateriālus celtniecībai, zināsi, cik garšīgs bija uzturam līdzīdotais rudzu maizes gabals ar žāvētu cūkas gaļu vai taukumu. Kā tas garšoja ziemas dienā pie ugunsкура ar sniega izkausētu tējas ūdeni un avenāju stublājiem biezumam vietā. Un viss tas burbuļoja tik priecīgi melni nokvēpušajā trumulī. I cukura nevajadzēja.

Vai atceries, kā bērni baudīja garšīgo rupjmaizes šķēli ar medu, ar ko cienāja kaimiņš-bitenieks, piedevām pasniedzot krūzi piena?

Nevaru aizmirst trūcīgāko bērnu pusdienas pamatskolas laikā: rupjmaizes šķēle ar kartupeļu biežputru sviesta vietā. Man un daudziem tādas maizes nebija, bet dažreiz radās vēlēšanās tādu nogaršot un samainīt. Tik garšīga kā tauku maize jau nebija.

Vai esat ievērojuši, ka rupjmaizes maizītes, ne tādi viena vai divu kumosu plāksteri kā šodien, sarindotas uz šķīvja, apziestas ar krējuma samīcītu biežpienu un sīpolu lokiem pārkaisītas, vienmēr pazūd pirmās, ja tādas parādās, un, šķiet, to nekad nav diezgan.

Ja zini, kā lauku pirtīnā žāvēja cūkas gaļu, tad nebūsi svešinieks retai un vienreizējai baudai ar asu nazi nogriežot gabaliņu liesuma, taukuma vai ādiņas un to apēdot ar rudzu maizi. Tas nebija ikdienas baudījums.

Vai tev garšoja šķēle maizes ar krējuma apmērcētu silķes sānu? Vai tur derēja sīpola rīpiņa?

Jau vairāk jaunlaikos neiztika bez tās pašas rudzu maizes šķēles un kārtīga biežuma tomātu šķēles un zaļa sīpola rīpiņa virsū. Vai nepieciešams sāls un pipari - dalītas domas.

Vai skaisti neizskatās atkal tā pati rudzu maizes šķēle ar vairākām vārītas olas rīpiņām? Tās prasīt prasās, lai nogaršotu.

Mūsu pusē bērni lietoja ķepu - tā sauca cukurūdenī ieberztu ne pārāk svaigu rudzu maizi.

Vai nav dzirdēti sklandu rauši? Arī te pamatā ir iegareni veidots rudzu mīklas lēzens ietvars, kuņā ievieto burkānu un piedevu jaukumu un pēc tam apcep.

Skaisti izskatās un vēl šodien nav izzudusi rupjmaizes un siera kārtu kārtām saliktās šķēles ar sviestu starpā, un tad sagrieztas tā, lai redzētu kārtu kārtas pārmaiņus.

Bez rudzu maizes jau nebija arī saldie ēdieni. Lai minam tikai vienu: saberž vai sarīvē jau puslīdz sažuvušu rupjmaizi un liek traukā pārmaiņus ar kārtu sagriežtiem āboliem. Visu krāsni apcep, un iznākums garšīgs bez gala.

Ne jau te pieminēti visi rudzu maizes dažādie sagatavošanas veidi, kā tie parādījās galdā mūsu dzimtenē, bet vēlēšanās bija atsaukt atmiņā un varbūt pastāstīt tiem, kam tas jau pagājis, vai, kas jaunus ceļus meklējot, vecās slīdēs var vērtības atrast. Ja tu, lasītāj, savā atmiņā vai ikdienas dzīves ziņas pūrā glabā kautko par mūsu rudzu maizi un varēsi sarosītis, uzmet pāris rindas un pastāsti, lai varam paust tālāk un lai šis zi-

nāšanas neizgaist (Sūtīt Agrumu Pēterim, 25-2nd Ave., Ville la Salle, Qué., Canada H8P 2G3). Pat rupjās maizes cepšanā ir katrai sētai "noslēpumi" un katrai cepējai citi paņēmieni. Apzināsim visas iespējas!

AGRUMU PĒTERIS.

BILDINĀJUMS.

Romāna TĀLIE VIESI II daļas fragments. Romāna I daļa publicēta avīzē BRĪVĀ LATVIJA, 1986./7. gadā.

Ka ienaidnieks jāapkaņo ar ienaidnieka paša ieročiem, bija pārbaudīts ne tikai kapa, bet arī miera laika kaņamākslas likums. Un ka jauna priekštilta pozīcija sāka veidot tepat deguna priekšā, par to vairs neverēja būt ne mazāko šaubu.

Savam izlūku gājienam Jūlis bija izvēlējis pēcpusdienas stundu, kad strādē jošie vēl nav pārnākuši. Darbs gan bija jākavē arī pašam, bet trimdas kopības labā - nebija pirmā reize...

Mežavīru mājas durvis atvēra Liesma.

"Labdien, es..."

"Jūs?" Liesma apslēpa pārsteigumu, jo pienākums pret mājas īpašniekiem prasīja... "Lūdzu, ienāciet!"

"Paldies!" Jūlis nelika sevi divreiz aicināt. "Bet vai tad nebijām jau uz?..."

"Vai tad tas nebija tikai pirmā vakara padzēriena joks?"

"Mēs to pat apzīmogojām!... Gandrīz, kā līdzīgās reizēs jaunībā."

"Nu mūsu dēls pagodināja mirstīgo..."

"Es justos pietiekami godināts ar - mūsu dēlu," Jūlis lietoja stiepto ū.

"Mūsu dēlu?" Liesma nesaprata, tāpēc lietoja laužto ū. "Mums taču nav... Vismaz, es neatceros," viņa smējās.

"Mūsu, ar stiepto, ne laužto ū," acis piemiedzis, viņš vēroja paša izdomātā joka efektu. "Mūsis - latviešu simbolikai Amerikā klātpienākūšais mežavērsis."

Liesmai pagāja laiks, kamēr... "Ak tā? Vai latviešu simbolikai te jau nav pietiekami daudz tādu klātpienākūšu mežavērsu?"

Abi zināja, ka "gaŗi mati, Īss padoms" bija ļoti novecojies teicamais abpus dzelzs aizkaram, tāpat ka aiz seksīgajiem baltiem zobiem, plikiem ceļgaliem un apaļiem gurniem tas pats vien slēpās, kas citās pasaules malās, tāpēc nedrīkstēja... Gan teica arī - kas gan tur vairs pa to līniju - stīgu...

Lai nepārcenstos, Jūlis izšķīrās uz citu joku: "Bet nu nemaz - nemaz vairs, kā pēc atbraukšanas, pēc divpadsmit stundu lidojuma... Tik eleganta, tik gracioza!..." Izvērtis seju platā smaidā, viņš acīm mērīja sievietes augumu - bezkaunība vienmēr bija atmaksājusies. "Kā sviežas meitenei brīvībā?"

"Meitai?" glaimota un reizē kaitināta - vecais izdarījās pārāk aktieriski - Liesma šoreiz pārprata tīšām. "Meitas nav mājās - aizbizojusi," gribējās tikpat aktieriski padarīties pretī.

"Karsts, dunduru laiks!" Tad viņš vēlreiz pārsviedās atkal uz citu - joku, ne joku:

"Neviena mājās? Vai man nav labs ožamais?"

Liesma klusēja, bet viņas skats it kā jautāja: "Ko tu īsti gribi?"

"Mums te visas meitenes, vienalga, par

cik vēl meitenes," viņš it kā paskaidroja. "Tā vienmēr viss kārtībā, ak, cienījamā kundze, kā agrāk dziedājām, kaut arī šis tas dažreiz nebija kārtībā - vai nē?"

"Vai tā dziedājām?"

"Arī citādi, kamēr par dziedāšanu nelika cietumā - vai nē?"

"Vai kādreiz kautkas arī nebija kārtībā?"

"Tādās reizēs izlikāties, it kā viss būtu uz ef-ef."

"Vai bieži lika cietumā?"

"Gribēja jau visi pēc kārtas, bet izlocījāties," Jūlis arī šoreiz izlocījās.

"Pie jums tagad vieglāk nokļūt cietumā, nekā pie mums," Liesma atcerējās braucienu no lidlauka ar 120. "Par ātru braukšanu."

"Par to liek tikai cietumā, kāds šis - ja nemaksā. Te tik jauki smaržo," viņš pašpāja gaisu.

"Vai pēc - piedeguma?" Liesma uzšāvās kājās un izšūpojās virtuvē, brīnīdamās, kā tik uzbāzīgi glaimi... Sen jau bija aizmirsusi tā šūpoties. Zināja, ka virtuvē vēl nekā nebija uzlikusi vārīties, ne cepties, bet izklaidībā, varbūt... "Paliect vien tepat!" viņa pamāja atpakaļ, kad ieraudzīja, ka Jūlis ceļas līdz.

"Kā lai bada laikā sēd - bail, ka citi neapēd," Jūlis iestājās virtuves durvīs.

"Nāsis vēlās smaržām sekot, apnicis pa ielām pekot..."

"Saviem valsts darbiniekiem šovakar biju iecerējusi sēnes ar kartupeļu mērci," viņa pēkšņi jutās, kā nevēlējās justies. "Bet liekas, ka būs jāvēra kartupeļi ar sēņu mērci. Iznāks tautiskāk, vai nē?"

Jūlis ātri pārlūkoja mirdzoši balto virtuves iekārtu - nekad agrāk nebija bijusi izdevība. Tā piederēja namamātei - nepelnīti, kā viss, kas šai krama galvai piederēja, ieskaitot vīru un dēlu. Tagad te tikpat nepelnīti bija iesēdusies aizdomīgā priekštilta pozīcijas veidotāja, vecā, no vīra šķirtā dzimtenes meitene, pirmā, ar meitu no otrās laulības, kam dunduru laiks. Divas, trīs kaķes vienā maisā... Kas visām trim kopējs: stalažu stutētāja viņča vai maks?

"Man nav ne tēvijas, ne mājas, nevienas sirds..." viņš iedziedājās. Jāpakausē.

"Ne sirds, ne mājas?" Liesma it kā bruņojās ironijā. Nesaprata.

"Māja ir," Jūlis tagad runāja svarīgi, nopietni. "Gandrīz tikpat varena, kā šī: ar virtuvi, peldbaseinu... Bet ja tā jāpiedzīvo vienam..."

"Kāpēc vienam?"

"Kā pēdējam mohikānim..."

"Pēdējam?"

"Mohikānietes grib būt tikai pirmās. Un - tikai pie mantojuma dalīšanas, ne pie dzīvošanas..."

"Nevajaga piedzīvot, ka..."

"Ka?..."

"Tik... Kā nevajaga."

"Kas to visu lai satur kārtībā!"

"Vai tad peldbaseinā nevienas gribīgākas zelta zivtiņas?"

"Visas amerikāņu sēra lietus aizbaidītas."

"Jums te daudz aizbaidīto..."

"Daudz tukšu māju un peldbaseinu - bez dzīvības."

"Jā - un bez dzīvības nav nākotnes. Bet mohikānis vēl dzīvs - grib dzīvot!"

"Nu - jādzīvo ir. Ja grib dzīvot."

"Ja atrastos kāda pēdējā, teiksim - no cita rezervāta..."

"Tad būtu divi pēdējie," Liesma iesmējās. "Katrs no sava rezervāta."

"Un tiem vēl atliktu gadi desmit, divdesmit, ko - pēdējoties, vai nē?"

Liesma kļuva uzmanīga: tas jau izklausījās pēc... "Saka, ka pēdējos divdesmit gados pēc... Dzīvība vairs nerodoties. Varot dabūt vienīgi kaulu sāpes."

"Saka, ka rodoties ilgi apspiestā garīgā - dzīvība... Bez asinīm."

"Bez fiziska pamata?"

"Pamats - jums virs galvas."

"Pamats virs galvas?"

"Vairāk stāvu..."

"Vajadzīga arī zeme zem kājām."

"Pie mums - katrai mājai ir bekjards."

"Kas tas - kāda melnā izeja?"

"Zeme paliek zeme - ja der sēklai, asnam, auglim... Un ja garīgajai dzīvībai ir stingri formulēti mērķi... Mūsu vēl tūkstošu desmiti, kas runā, lem, cīnās..."

"Mūsu vairs tikai miljons," Liesma ironizēja. "Kādreiz bija gandrīz pusotra, kam nelāva lemt..."

"Tam mute ciet!"

"Ar muti nav jābrauc Rīgā."

"Nē - jābrauc Vašingtonā, Londonā, Parīzē... Tā, kā lai dzird un jūt Maskavā. Katra cīnītāja vārds mums vēl svēts."

"Mums - katra latvieša vārds svēts. Par daudz jau pārdotu, upurētu," Liesma sāka skaisties. "Esam, kur mums jābūt, un tur paliksim."

"Bet runājspēja un īpašumi ir tikai līdzeklis, ne mērķis."

"Kas tad jums mērķis?"

"Spēja dzīvot, mēs paši."

"Plikī paši?"

"Neviens latvietis vēl nav piedzimis ar gatavu kakla saiti."

"Bet ar tādu kā iepilinātu rozā gaismīgu acīs gan - vai nē?" Jūlis runāja gandrīz uzvaras priekā.

"Iesārti piedzimst visi. Puikas vienmēr sārtāki par meitenēm."

"Puikas sārtāki?"

"Arī pieauguši izrāda lielāku interesi par - rozā biksītēm..."

Jūlis jutās sapēmis spēcīgu atsitienu:

"To jums trūkst."

"Mums daudz kā trūkst: puiku, biksīšu..."

"Vai no tā tās kaulu sāpes?"

"Arī no tā..." Liesma vairs runāja tikai runāšanas dēļ. "Bet galvenokārt - no publiskiem caurvējiem."

"Galvās?"

"Jā, arī galvās."

"Vai tad nebūtu labāk no privātiem?"

"Caurvējiem?... Nav tik privātu galvu."

"Es domāju - pašas mājā vieglāk radīt garīgo dzīvību..."

"Bez kaulu sāpēm?"

"Bez kā... Es domāju - mājā, istabā, vannā, kur caurvēju nav."

"Nevienādās ērtībās varētu dzimt bērni ar nevienādām kakla saitēm, un tad būtu neērti."

"Ja ir stipri formulēti politiskie mērķi!"

"Vannā?"

"Nē, mājā... Vieglāk izberzt kaulu sāpes!"

"Mājā?"

"Nē - vannā..."

"Bet ja nu gadītos, ka ar beršanu..."

"Notiktu brīnums?"

"Brīnums pasaulē noticis tikai vienreiz, un tā dzemdētāja bijusi... Visi pārējie brīnumi izskaidroti."

Jūlis it kā saslējās: "Ak vai, cik grūt', ak vai, cik grūt' par tilta gala balstu kļūt!" Iegājis atpakaļ viesistabā, viņš patēloja gribīgo atvadīties, bet nesajutis nekādu pretestību, izmēģināja vēl citu joku:

"Ielas bērnu tukšas, skolas slēdz... Brīnums, ka vēl vispār kas varētu dzimt..."

"Tā iet, kad nevainīgie nokavējušies paliek tik tālu iepakaļ."

"Bērni nav vīriešu dzemdējami."

"Nav gan... Bet vai, vienlīdzības dēļ, nederētu pamēģināt?"

"Neviena man vēl nav teikusi, ka palikusi pienākumu nabagāka. Nekādu nacionālpolitisku rezolūciju šajā jautājumā mums nav - ko lai mohikānis ar savu māju un peldbaseinu šodien iesāk?"

"Vai tad tas?..."

"Vai lai nodod pārdošanā - kurvītī?"

"Vai tas bija bildinājums?"

"Nu ka!... Kāda ruņa!"

"Pēdējai no cita rezervāta ar laiku radīsies milzīga vērtības apziņa," Liesma smaidīja un sniedza roku.

Jūlis vēl gribēja ko teikt, bet viņam aprūka - joku... Ne jau katrs tilta gals jāiznīcina. Noderēs vēl atskatam. Lai papūlās miera laika cīnītāji.

Bildinājumu viņa aizmirsa, pirms precinieks bija izgājis pa durvīm.

OSVALDS LIEPA.

=====

GARA SPEKS UN VIENOTĪBAS DOMA.

Sirsniīgi sveicinu čaklo dziedātāju saimi, kas ar savu nenogurstošo darbu ir sagādājusī iespēju mums visiem klausīties skaistās latviešu dziesmas. Varenais dziesmu spēks ir saucis kopā mūs pāri zemju robežām, pāri plašām jūrām. Esam nākuši kopā ne tikai no dažādām brīvās pasaules malām, bet mūsu vidū ir arī daudzi tautieši no mūsu tēvzemes, no okupētās Latvijas. Esiet sirsnīgi sveicināti brīvo latviešu saimē!

Kā brīvā latviešu dziesma skan vienādi uz mums visiem, tāpat es ticu, ka mūsu domās un sirdīs mājā vienota doma - strādāt, lai drīzāk sagaidītu brīvības rītu mūsu tēvzemē. Mēs jaušam tuvojamies jaunu saules lēktu. Bet līdz brīvības saule varēs atspīdēt visā spožumā, mums vēl vajadzēs daudz spēka, daudz vienota darba tumšo mākoņu izkliešanai.

Gara spēku meklēsim mūsu bagātajās kultūras vērtībās! Vienotības domu turēsim augstāk par visu mūsu sirdīs, mūsu domās un darbos!

Esam neliela, bet stipra tauta, ko pulcina sarkanbaltsarkanais karogs. Šo karogu var noraut no masta, bet to mums nevar atņemt, to nevar atvietot, jo bez tā, ka tas plīvo mastā, tas ir ieslēgts arī latviešu sirdīs.

Mums ir viena Latvijas himna, ko dziedot vai dziedot, kaut arī caur sēru stīgām, mēs jūtam svinīgu prieku. Arī šo himnu nevar atvietot ne ar visskaistāko dziesmu, jo tā ir ieslēgta mūsu sirdīs.

Sākot šo dziesmu svētku kulminācijas koncertu un arī to nobeidzot, lūgšim Dieva svē-

tību mūsu tautai, vienojoties brīvās Latvijas himnā "Dievs, svētī Latviju!"

KONSTANTĪNS SVENTECKIS.

o Uzunā 8. Vispārējo Latviešu Dziesmu Svētku ASV Svētku koncerta ievadā.

VAIRĀK KĀ TAUTAS SVĒTKI.

INDI ANAPOLE, Indianas pavalstī, šogad bija Astoto Latviešu Vispārējo Dziesmu Svētku ASV vieta. Šī ASV vidienas pilsēta vasaras vidī pulcināja ap 780 koristu, 740 tautas deju dejojājus, vairākus simtus tēlotājus un lietiskās mākslas meistaru, teātrinieku, instrumentālistu, rakstnieku un citu mūsu kultūras nozares pārstāvju, kopā ap 1.400. Apmeklētājos bija ap 6.000 latviešu no visām šī kontinenta malām, vairākumā gan no ASV vidienas, un pat no tik tālām vietām, kā okupētās Latvijas (skaits no turienes ar katriem jauniem svētkiem ievērojami pieaug), Eiropās un Austrālijas. Tā nu, indianapoliešus ieskaitot, kopējais svētku saimes lielums lēšams uz 8.000. Šī saime viskoplāk piedalījās tautas deju lieluzvedumā (ap 5.500), tad svētku koncertā (ap 4.750), Gundegā un teātrī Pa aizaugušām takām (katrā ap 3.250), baleta uzvedumā (ap 2.500) un Jaundeju skatē (ap 2.000) u. t. t. Rīkotāji var būt gandarīti par tik lielu sabiedrības atsaucību, kas droši vien atnesīs paprāvu atlikumu. Rezultātā šie svētki izdevās teicami un iesildīja vai katru apmeklētāju, deva tam kaut ko no mūsu vērtīgā un bagātā kultūras pūra, tuvināja un iejūsmināja. Šāds guvums palīdzēs mums pastāvēt līdz nākamajiem svētkiem un daudziem citiem, kas tiem sekos, kur arī nākotnē tie nenotiks.

Sarīkojumu un dažādo saietu virkne, oficiālo un neoficiālo, bija plaša un dažāda, bet ne pārblīvota. Bez tradicionālajiem dziesmu svētku notikumiem bija pāris nozīmīgu jaunumu: pirmkārt, divi sarīkojumus, varbūt viennozīmīgākos šajos svētkos, rīkoja vienības, kas nebija tieši pakļautas rīcības komitejai (baleta izrādi un mūzikālo teātri Gundegu); otrkārt baleta izrāde šī kontinenta dziesmu svētkos notika pirmo reizi. Tieši šie jaunumi šos svētkus padarīja par kaut ko vairāk kā tikai tautas svētkiem. Tie tiem piedeva plašumu un sava veida izsmalcinātību. Apliecināja, ka spējam radīt jaunas vērtības un ka mums netrūkst talantīgu spēku, kas var nest tās plašākas publikas priekšā. Un, ja rīkotājiem pietrūktu dūšas riskēt dolārus, to ir gatavi darīt citi uzņēmīgi ļaudis, kas zin savu lietu un ir par to pārliecināti. Un tas ir vairāk kā apsveicami. Turklāt visi galvenie pasākumi svētkos bija pakārtoti tā, ka čakls un neatlaidīgs apmeklētājs ar paprāvu piepūli varēja apmeklēt visus, ja bija iepriekš ciešāk papētījis sarīkojumu kalendāru un neļāvās draugiem un radiem atteikties no paredzētā maršruta.

Svētku ievadīja eukumēniskais dievkalpojums un kamerkoņa Auseklis (no Filadelfijas) koncerts jau 29. jūnijā, pirms to formālās atklāšanas un plašākās apmeklētāju saimes ierašanās.

Dziesmu svētkus 30. jūnija agrā pēcpusdienā, Saietu (kongresu vai citādi tulkota vārda "Convention") celtnes auditorijā, atklāja rīcības komitejas priekšsēdis Konstantīns Sventeckis. Auditorijas skatuvi greznoja

Latvijas karogi un valsts ģērbonis. Atklāšanas sarīkojums bija pulcīnājis ap 1.300 apmeklētāju, kas ar uzmanību un pacietību noklausījās bijušā ALA valdes priekšsēža Aristīda Lamberga svētku atklāšanas runu un apduci sveicinātāju uzrunas, kā arī vairākas proklamācijas. Publika vienojās ir ASV, ir Latvijas valsts himnās.

Rīcības komitejas priekšsēdis K. Sventeckis savā pagārajā uzrunā, starp citu, īpaši uzsvēra:

"...Arī tagad mēs dziesmā meklējam spēku latviešu tautas saglabāšanai brīvības rītam. Mēs nemeklējam sadarbību ar mūsu tautas kargiem, bet mēs esam nedalāma tās latviešu tautas daļa, kas pēc ilgiem apspiestības gadiem un vajāšanām šajā vasarā masveidīgi izgāja Rīgas, Liepājas, Rēzeknes un citu Latvijas pilsētu ielās. Apspiestā tauta paceļ savu balsi apsūdzībai par tās iznīcināšanu un prasībām pēc savas suverēnitātes. Un te ir vajadzīga sadarbība starp tautu Latvijā un tautas daļu brīvajā pasaulē. Mūsu pienākums ir gādāt, lai viņu pacelto balsi dzird katra brīva tauta, lai par to runā brīva prese un lai baltiešu palīdzības saucienus dzird katrs valstsvīrs..."

A. Lambergs savā svētku runā plašāk pieskārs mūsu dziesmu svētku attīstībai, sākot ar rajona svētkiem Dīkļos līdz šai dienai (atskaitē gan netika pieminēti svētki Kanadā) un noslēgumā jautāja:

"Ko šodien viņiem teiksim un ko solīsimies?"

Viņa atbilde: "Teiksim, ka latviešu tauta nav šķīrāma un ka ir tikai viena vienīga latviešu tauta, neatkarīgi no dzīves vietas; ka mums visiem ir viens mērķis - brīva un neatkarīga Latvija; ka mēs viņus atbalstīsim un nenogurstoši aizstāvēsim latviešu tautas intereses un tiesības; ka mēs nekad nepagursim un nepazudīsim, bet paturēsim savas tautas kopību, savu latvietību un nerīmsim darboties, pirms Latvija nebūs brīva."

Indianas pavalsts gubernators R. D. Orns un Indianapolises pilsētas galva V. Hadnats (W. Hudnut) abi bija proklamējuši laiku no 29. jūnija līdz 4. jūlijam par latviešu nedēļu pavalstī un pilsētā, atsūtījuši savus sveicienus un proklamācijas nolasišanai. Šo politisko uzmanību klausītāji saņēma ar aplausiem.

Īsu lūgšanu teica archibīskāps Arnolds Lūsis: "Svešums mūs kliecinājis un attālinājis," starp citu, teica sirmmais archibīskāps, "bet dziesma un ticības spēks mūs vieno, tādēļ stiprināsimies ticībā un palāvībā Dievam!"

Sveicinātāju saimē: Latvijas sūtniecības Vašingtonā padomnieks V. Kreicbergs, PBLA valdes priekšsēdis Dr. L. Lukss, Indianapolises latviešu organizāciju padomes priekšsēdis Ēriks Krūmkalns, ALA valdes priekšsēdis V. Pavlovskis, LNAK valdes priekšsēdis Dr. G. Silpā, Austrālijas un Jaunzēlandes latviešu apvienības prezidija priekšsēdis A. Lauļa, Kanadas Latviešu Dziesmu Svētku Biedrības valdes priekšsēdis Z. Smits, Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Padomes priekšsēdis M. Štauvers, Rietumkrasta dziesmu svētku padomes pārstāvis A. Tūbelis un 9. vispārējo latviešu dziesmu svētku ASV, kas 1993. gadā notika Filadelfijā, rīcības komitejas priekšsēdis Ralfs Augetroze.

Akta norisi vadīja Nora Ceriņa-Overbeja

(Overbay) un tā ilga veselu stundu.

Sekoja plaša priekšnesumu daļa, kurā piedalījās Filadelfijas kameransambļis Melodija, Guntas Plostnieces vadībā, un Latviešu Studiju Centra bijušie audzēkņi ar uzvedumu "Mēs - Latvijai", kurā tie vairākās ainās attēloja latviešu jaunatnes centienus laikā no 1948. gada līdz šai dienai.

Melodija izjusti dziedāja desmit dziesmu divi daļās, katrā tērpusies citādos tērpos. G. Plostniece no sava kameransambļa spēj izvilināt teicamu sniegumu un solo izpildījumos iesaista ansambļa dalībnieces - D. Bērziņu, K. Ozolu, D. Plostnieci, I. Augstrozi un I. Ivansonī, kas ar degsmi pilda tām uzticētos pienākumus. Klavieru pavadījumus izpildīja komp. Imants Mežaraups. Dzirdējām J. Kalniņa Saules lēkts un A. Sturma Tek, saulīte, te-cēdama. Pirmo pirmatskaņojumā. Abas komponis-ti veltījuši Melodijai. L. Ritmanes Ja tev dots un Rozes zem sniega. Pēdējās apdare šķi-ta neparasta, bet interesanta. Oriģināldzies-mu vidū vēl bija V. Baštika Mīlestība. Tautas dziesmu apdarēs - T. Keniņa Bandinieka līgaviņa, A. Sturma Aijā žūžu, lāča bērni, Br. Skultes Nāc, nākdama, vasariņa un L. Gar-tūtas Līdzat, meitas, man dziedāti.

Studiju Centra audzēkņu uzvedums iemeta īpatnējā jaunatnes pasaulē un aprādīja laikmetīgās dažādības, kādas pastāv katras paaudzes jaunatnē. Ja četrdesmitajos gados jaunatnē valdīja patriotiskais patoss, vēlāk tā grib it kā apmežot Ņujorku, tad tās locekļi dažkārt literāri uzaug automašīnās; vēlāk tā jautā: ja dzimusi trimdā, vai atrodas trimdā; tad atgriežas Rīgā, kur pavada 10 spraigas dienas vai 240 stundas un stāsta, kādu pār-dzīvojumu šāds ceļojums dod. Uzvedums ritēja raiti. Tā sastādītāji - Elisa Freimane, Sil-vija Kašore, Liene Ozola, Pauls Raudseps, Guntis Šmidchens un Loriņa Vuda - panāca jū-tamu efektu, kas lika padomāt un liecināja, ka būtībā jau nekādas paaudžu plaisas nav, ir tikai pieejas, un izklaidē tās iedegas un atskan tur, kur ir aktīvi ļaudis, kur jaunatnei ir rosīgi vadītāji, kas bieži vien nāk no dažādām paaudzēm.

Atklāšanas sarīkojums deva šiem svētkiem labu sākumu - lielā svētku saime bija sadevusies rokās, tajā pulsēja asins balss, mirdzēja darba prieks un uzpēmība, veidojās tuvums, ko tālumi nelauzīs, jo, lūk, cerību zvaigzne bija ieguvusi jaunu spožumu. Un tā apspīdēja visu šo svētku norisi. Panākumus un arī neveiksmes. Dziesmai bija jauns spēks.

Nu, tad steigšus uz Instrumentālo koncertu, kas notika Skotu brīvmūrnieku katedrālē (neparastā, kokā grēbtiem dekorējumiem tērtā celtnē) un kas bija pulcinājies ap 900 klausītāju. Še koncertēja trīs latviešu instrumentālistes - pianiste Anda Zirnīte, vijolniece Rasma Lielmane un čelliste Biruta Linda Aļle. Visas pazīstamas plašākā sabiedrībā, jo bieži koncertējušas šajā krastā. Koncerts izpelnījās atzinīgu kritiku vietējā presē. Č. Staffs Indianapoles Zīpās rakstīja: "Anda Zirnītis... opened with the Theme and Variations by Wolfgang Darzins... As it turned out the character of the Darzins might be called "typically Latvian" if the small sampling of 6 pieces by 4 composers provided enough material from which to draw such conclusions.

of the Theme and Variations, not from the rhythmic invention usually found in folk-oriented music nor in sort of daring harmonic adventures that abound in this century's output.

Two simple intervals shape the theme, which bears a slight resemblance to Elgar's "Enigma" Variations tune. Then Darzins unleashed a fine imagination to mine his idea. The result is a work beautifully written for the piano, interesting intellectually and satisfying on an emotional level.

Pianists looking for something new not bizarre, challenging but not beyond scope of a good technique, something with direct audience appeal could hardly do better than to look into this Theme and Variations.

Miss Zirnītis' playing was thoughtful, fiery but usually in good control. She seemed to have a slight problem about coming down on two notes at once but, then, who knows. Perhaps the score is written that way.

Violinist Rasma Lielmane joined Miss Zirnītis for Vitol's Melodie and Romance, two slight but altogether lovely works. The warm, mulled wine of Miss Lielmane's tone provided an interesting color contrast to Miss Zirnītis' rather steely approach.

Like the Darzins and Sturms' Poem for Violin and Piano and Piano Trio, the latter written especially for the occasion and given its first performance in Indianapolis, Vitols' music was shadowed by a melancholy that never became maudlin.

In fact, from this melancholy, perhaps also typically Latvian, triumph often emerged, especially in the Darzins and, though in a harsher vein, in Sturms' Poem.

... Miss Zirnītis and Biruta Aļle joined forces for the Sonata for Cello and Piano by Janis Medīns. Medīns was obviously influenced by Rachmaninoff, especially in the climactic piano passages and in the shaping of longlined melodies. In fact, one might guess that he knew Rachmaninoff's sonata for the same combination.

... All three women played the world premiere of the Sturms Trio, a work closer to tradition than the Poem. Though the Latvian-born Sturms studied in Tennessee with the late Roy Harris, ... his style would seem to be closer to Shostakovich but without the Russian's sardonic Wit.

Despite his use of octave writing between violin and cello, his sound is rarely as lean, either, and his climaxes seem a bit foreshadowed but the surprise of sudden ends may have been what he was seeking...

Tiktāl vietējais amerikāņu kritiķis, kas pateicis itin daudz.

Klausītājiem koncerts patika. Tas tiem šoreiz bija vienīgā plašākā iespēja klausīties latviešu komponistu instrumentiem rakstītos oriģināldarbus, jo simfoniskais koncerts šajos svētkos izpalika.

Šķita neparasti, ka pāris komponistu koncertā bija pārstāvēti ar divi darbiem un ka programmā nebija neviens no mūsu patlaban pazīstamākā un ražīgākā komponista Tāļivalža Keniņa darbiem. Te varētu nopietni jautāt - kāpēc? Šajā koncertā izpildītājos vieta būtu bijusi arī piānistam Artūram Ozoliņam. Viņš tur bija, bet gan - tikai klausītājos!

Turpat, ar Īsu laika atstarpi, vēlāk notika svētku garīgais koncerts, kas bija izpārdots (1.200 vietas). Tajā piedalījās īpašs kopkoris ar 30 vīru un 66 sievu balsīm (kopā 96 koristi), diriģentu Rūdolfa Kalnmala un Arvīda Purva vadībā. Kori pamatā veidoja 4 ev.-lut. draudžu vienības - Čikāgas Ciānas, Filadelfijas Sv. Jāņa, Toronto Sv. Andrēja un arī Sv. Jāņa, kā arī atsevišķi dziedātāji no Hamiltonas Kristus draudzes, Klīvlāndes apvienotās draudzes un baptistu koriem, Sv. Pēterburgas latviešu biedrības un Ausekļa un Melodijas Filadelfijā.

Koncertu ievadīja T. Keņiņa Pastorāle, Anitas Rundānes spēcīgā ērģeļu atskaņojumā.

Sekoja sešas oriģināldziesmas - O. Šepska Gaviļu dziesma, J. Vītola Dieva lūgums, E. Melngaiļa Dievam pieder zeme, V. Baštika Mācāties no puķēm, R. Augstrozes Dievs mājā manā sirdī un I. Mežaraupa Latvju zeme mīļā baltā, kopkoņa izpildījumā, Rūdolfa Kalnmala vadībā. Diriģents paņāca augstvērtīgu un izlīdzinātu koņa sniegumu. Pēdējās trīs no pieminētajām dziesmām komponisti veidojuši, izmantojot tautas dziesmu melodijas. Tā bija pārmaiņa, kas iepriecināja.

Koncerta pirmo daļu noslēdza V. Baštika Rekviēma daļa - Miera dārzā un L. Garūtas kantātes Dievs, Tava zeme deg - lūgšana un noslēgums.

Miera dārzā solisti bija Aija Jirgensone un Jānis Kļaviņš. Valdis Treimanis spēlēja klavieru pavadījumu. Sniegums, R. Kalnmala vadībā, bija teicams un izpelnījās klausītāju aplausus. Tie bija vairāk kā nopelnīti.

Dievs, Tava zeme deg burtiski dedzināja prātus un jūtas, it sevišķi zinot, ka šo darbu visā pilnībā šo pavasari okupētā Latvijā vairākkārtīgi (12 reiz) dziedāja Ave Sol koris. Solisti Jānis Kļaviņš un Džēms Šrēders (James Shrader) savas lomas dziedāja izjusti. Jātencina Šrēdera izruna un dikcija. A. Rundānes ērģeļu izpildījums, kā arvien, bija izcils. Koris, pieredzējušā diriģenta Arvīda Purva vadībā, deva savu labāko sniegumu. Tik spēcīgs dziedājums garīgā koncertā sen nebija dzirdēts.

Otro daļu ievadīja divi solo dziesmas soprāna Aijas Jirgensones izpildījumā - J. Vītola Maria un V. Baštika Miers. Abas dzidri un izjusti dziedātas dziesmas. Tomēr - korim koncertā dominējot un ievērojot to, ka dziedātāju dzirdējam solo dziedājumos korī un ka koncerts ilga trīs stundas (daudz par ilgu) - tās varēja izpalikt.

Arī Arvīda Purva agrīnās Psalmu Kantātes 3 daļas vienkārši bija par daudz. Šoreiz būtu pieticis ar jauko trešo daļu. Še korim vēl pievienojās pūtēju ansamblis un korāļa dziedājumā - klausītāju plašā draudze. Kantāti diriģēja pats autors. Tā izskanēja vareni.

So rindu autoram būtu paticis, ja kantātes būtu bijušas apmainītās vietās, bet tas jau tikai gaumes jautājums.

Publika drīz iemācījās aplaudēt, un tā šī koncerta atsevišķo darbu izpildījumi ieguva plašāku atzinību, jo nebija jāievēro baznīcu stingrākie noteikumi, kas atļauj aplaudēt tikai koncerta beigās.

Pirmais svētku rakstnieku cēliens notika 1. jūlijā, svētku viesnīcā (Hyatt Regency). Tas saucās - Tēvzemei un brīvībai. To vadīja Ojārs Jēgens, kas šo amatu prot tik labi, ka

var viņu vai apskaust, bet reizē mācīties, kā šādas lietas darāmas, lai nebūtu klausītājiem par nastu un lai vārds būtu cēliena zvaigznēm - rakstniekiem. Šajā cēlienā nevarēja piedalīties dzejniece Rita Gāle, kas pirms pāris nedēļām bija cietusi smagā auto katastrofā. Viņa bija atsūtījusi sveicienus un dzejoli Mīļā Zemgale, ko nolasīja O. Jēgens.

Mūsu rakstnieku seniors Jānis Širmanis lasīja prozas darbu par savām likstām ar auto mašīnām, vainu pierakstot trīs dažādiem velnēniem.

Aija Kraujiete lasīja savus darbus pati vai kopā ar savu vīru Viktoru Neimani. Lasījumā patika un atmiņā daļēji palika dzejolis par divi māsām - viena kā kristāls, otra kā māls. Kristāls laikā sadrūp, māls dedzināts pastāv. Arī dzejolis ar rindkopu - Spoguļi, spoguļi, atklājies!

Nikolajs Kalniņš lasīja laikmetīgu darbu par Paraugģimeni, kas pārdzīvo šodienas problēmas. Nacionālā ģimenē, kas dzīvo trimdā, rodas pārrunas par ciemiņu saņemšanu no Latvijas.

Proziste un dzejniece Indra Gubiņa šoreiz lasīja dzeju - burvīgu, skaidru dzeju. Viņa vēstīja, ka "Cilvēka bērns vienmēr var atgriezties ģimenes lokā." Viņas doma viegli saprotama, lasījums izcils. To it sevišķi apliecināja dziesma par koku un tā šķembām.

Dzidra Zeberīņa, laikraksta Laiks Es esmu visur rakstu sērijas autore, lasīja darbu Tik maz, kurā varone Zane 1944. gada pavasara svētdienā tiek ar Balvi vakarā Rīgā, kad tulpes zied, bet daudz gadu vēlāk kādā 18. novembra sarīkojumā šajā krastā uz zin, ka Balvis kaņā kritis.

Kārlis Kezbers lasīja pasaciņu paaudzei, kas aiziet mijkreslī - par cilvēku, kas pārdzīvojis sirds operāciju.

Nacionāli pārliecinātais un izteiktais dzejnieks Modris Lorbergs savos dzejoļos skāra dažādas domas: par aunu, kam ir dienas, kad tas badīties grib, un tādas, kurās tas spītībā savu ēnu akmenī kaļ; kam atgriešanās ir mūža aļļa līkne; dzejnieks mudināja uzrakstīt latviešu vēsturi, lai tā maldos nepazustu, un aicināja - "Uzrakstīsim paši!"

Sis bija izdevies cēliens. Daudzkrāsains. To noklausījās vairāk kā 500 klausītāju, kam visiem nebija sēdvietu. Daļai bija jāstāv kājās (jāstutē sienas) vai pat jāsež uz grīdas. Jācer, ka daļa no dzirdētā parādīsies iespīestā veidā.

Un tad pa galvu pa kaklu uz Gunāra Griezes drāmu 3 cēlienos - PA AIZAGUŠĀM TAKĀM, DV teātra Kanadā izpildījumā, režisora G. Vērenieka vadībā. G. Vērenieks ir režisors ar plašu pieredzi. Viņam piemīt vēl cita īpašība - viņš nebaidās iestudēt jaundarbus un meklē tādas, kurās viņa vadītiem aktieriem ir plašākas iespējas parādīt savas aktiera dāvanas. Tā ir ļoti svētīga uzdrīkstēšanās, kas par katru cenu turpināma, jo tikai tā dodam mūsu lugu autoriem nonākt skatuves uguns kristībās. Lugas autors taču vēlas uz zināt, vai publikai darbs paticis, vai nē.

Nav šaubu, ka DV teātris daudz strādājis, lai sniegtu iespējami labāko izpildījumu. Panākumi nav izpalikuši. No teātrālās puses, šķiet, būs maz ko pielikt vai atņemt. Aktieru saimē kā pieteicēju un citas lomas izpil-

dījumā šoreiz redzējām arī pašu režisoru.

Drāmas autors G. Grieze sižetam izmantojis mūsu tautas trāģiskos piedzīvojumus, pakārtodams tos vairākās ainās, kuŗas sākas un beidzas ar skatu kapsētā. Varētu jautāt, vai šī bija dziesmu svētkiem piemērotākā tematika un izvēle. Šķiet, ka skatītāji neiejutās gaidītā pārdzīvojumā, ka drāmā bija par daudz maz gaismas, pēc kādas tiecas dziesmu svētku apmeklētājs (šīs reportāžas iespiešanas laikā esam sapēmuši arī B. Sūrmanes recenziju par šo izrādi. To publicējam šī numura tālākajās lapās. Red.)

Pēc teātra izrādes nokert Vokālās mūzikas koncerta sākumu bija pilnīgi neiespējams. Tā nu secen pagāja vairākas Paula Berkolda dziedātās dziesmas. Tomēr lielāko daļu, ieskaitot pieejas, tomēr vēl laimējās dzirdēt. Šķiet, dziedonis patlaban ir teicamā formā un savu patreizējo spēju kalngalā. Pianists Pēteris Zariņš viņu pavadīja izjusti un neuzkrītoši. Abu starpā izveidojusies teicama sadarbība. Paulam Berkoldam ir plaša cienītāju saime. To liecināja kāds cits novērojums - tautās reti labi gāja viņa tikko iedziedātā skaņu plate. Laikmetā, kad plates pārdodas lēni, tas ir panākums.

Šī koncerta otro daļu aizpildīja Ņujorkas latviešu koris (papildināts ar vairākiem dziedātājiem no citiem latviešu centriem), Andrēja Jansona vadībā, atskaņojot Br. Skultes rapsodiju Ganīš biju, tajā piedaloties vairākiem instrumentālistiem un solistiem no kuŗa vidus un citurienes, un Imanta Mežaraupa kantāti Sērdienītes dziesma, piedaloties Indianapolises simfoniskā orķestra mūziķiem, solistiem Silvijai Augstrozei un Kārlim Grīnbergam, ar komponistu I. Mežaraupu pie klavierēm.

Abi izpildījumi liecināja par Ņujorkas latviešu kuŗa repertuāra plašumu un dziļumu. Blakus grandiozajam Gundegas uzvedumam svētkos uzstāties vēl ar diviem citiem kapitāldarbiem bija tiešām reta uzdrīkstēšanās, ko var paveikt tikai nedaudzi labi disciplinēti kuŗi. Šī uzdrīkstēšanās izdevās un sagādāja klausītājiem brīnišķīgu pārdzīvojumu. Se pie reizes jāapbrīno Ņujorkiešu lielā uzņēmība, jo viņi taču visus svētkus pavadīja mēģinājumos un dažādo programmu izpildīšanā. Šķiet, ka tas ir vēl līdz šim neatzīmēts rekords.

Šis koncerts varēja būt daudz labāk apmeklēts (tajā bija ap 1.000 klausītāju), bet tie, kas uz to bija atnākuši, neaizgāja vīlušies. Bija mantojuši kaut ko vienreizēju - dzidru un jauku latviešu vokālās mūzikas izpildījumu, kas vērtējams augstu, jo panākts neatlaidīgā un brīvpātīgā darbā neregamentētā un brīvā sabiedrībā, pārvarot attālumus un citus šķēršļus.

Mirkliīti vēlāk, turpat, Apļa teātrī, notika Latvīsko tautas deju jaundeju skate, kuŗā 13 tautas deju vienības dejoja 23 jaundejas. Kas par birumu! Sasprindzināta gaisotne nepacietīgās gaidās. Izpārdotā zālē (ap 2.000 skatītāju!) čalu pilna, jo skatītājos, vairāk kā jeb kuŗā citā svētku sarīkojumā, sevišķi daudz jaunatnes. Vērtētājiem - V. Dzelmēm, G. Asonēi, I. Beleičikai, M. Paudrupei un L. Zariņai, kā arvien, bija ļoti grūts uzdevums, jo sacensībās piedalījās arī viņu vadītās deju grupas. Vērtēšanas rezultātus paziņoja tautas deju lieluzvedumā (tie tad nu būs lasāmi šī atreferējuma tālākā daļā).

Jaundeju skate vadīja Rasma Kārklīņa, bet atsevišķās dejas pieteica Iriša Asonē un Ieva Kārkla, pēdējā bija veiksmīgākā no abām.

Kā vērtēt šādu sarīkojumu, kas raibāks par dzeņa vēderu un kuŗā dik daudz dažādu faktoru, kas ietekmē katra snieguma kvalitāti: choreogrāfija, tautas tērpi, izpildījums, dalībnieku vecums, mūzika, deju soļu un latvisko elementu pārzināšana u. t. t. Skatītājiem bija savs kritērijs - aplausi un vokāli saucieni (savām deju grupām par uzmodinājumu!). Vai šis kritērijs atbalsojās arī tiesnešu ausīs? Droši vien, ka nē, jo viņi taču katru jaundarbu mērija profesionāli, ar noteiktām mērauklām.

Viens vērojums: vismaz sākumā mūzikas atskaņojums bija pavisam graužošs - aizsita ausis. Vēlāk tas uzlabojās. Kaut kā darbošanās ap modernajiem skaņu aparātiem mums nepadodas. Vai nu tas nezināšanas dēļ, vai tādēļ, ka nevaram atļauties piemērotus speciālistus, nav itin skaidrs. Tā lieta tomēr vēl neiet, un tas nepalīdz deļotājiem. Ja nu visas jaundejas izpildītu mūsu labākās deju vienības, sniegums un vērtējums varētu būt pavisam citādāks, jo vairākas no tām, kuŗas redzējām, vienkārši nespēja turēties citām līdzī. Bet tas, savkārt, atņemtu tik svarīgo paš darbības elementu. Ja nu vienībai ir krāšņi un vienādi tautas tērpi, tas to īpaši izceļ. Bērni un stalti deļotāji un deļotājas pievelk no aistētiskā viedokļa. Kas par sarežģītu burvja apli tā vērtēšana!

Skatītāji, kas savos vērtējumos pielietoja savas mērauklas, vēlāk droši vien pievīlās, jo neredzēja to, pēc kā skatījās rutīnētie tautas deju vadītāji. Tādēļ jau šādas sacensības jo bieži sagādā lielas galvas sāpēs ne tikai vērtētājiem un rīkotājiem, bet arī deļotājiem. Un ja nu balvas jāpiešķir par choreogrāfiju, kāpēc gan ne par izpildījumu?! Tā varētu, varbūt, piešķirumu klāstu paplašināt un novērst vienu otru sāpi. Bet kā novērst aizmugures politiku, kāda pastāvot, kā to apgalvo pašī deļotāji? - Varbūt, ka savs vārds būtu dodams arīdzan publikai, iekārtojot skaņu decibļu uztveršanas sistēmu, kas uztvertu un izvērtētu aplausu stiprumu un ilgumu? Tas balvu klāstu varētu vēl mazliet paplašināt. Bet ja nu visas sistēmas tomēr izrauga tos pašus laureātus, ko tad? Lai nu kā - sacensības nekad nedos visiem pieņemamu atrisinājumu. Ar to nu deļotājiem būs jādzīvo.

Varam sevišķi priecāties, ka mums ir tik daudz jaunu choreografu, katrs ar savām kvalifikācijām, kas vēlas nodarboties ar jaundeju radīšanu. Pievilcīgās un deļojamās pastāvēs un papildinās deju repertuārus. Aizvadītajos gados jaundeju cipars kļuvis iespaidīgs. Vai ir padomāts par tā salīdzināšanu, izsījāšanu un izdošanu?

Personīgi kā interesents mēģināju deļotāju sniegumu vērtēt pēc 10 punktu sistēmas. Tas nebija joks. Gala rezultāts: viena deļa sapēma 9 punktus; 2 - 8 p.; 4 - 7 plus p.; 5 - 7 p.; 7 - 6p.; 2 - 5 p. un pa vienai 4 un 3 p. Pirmās vietas man nesakrita ar profesionālo vērtētāju atzinumiem. Kas jauns?

Tieši neskatoties uz deju choreogrāfiju vien, bet gan uz kopējo izpildījumu, man patika Sietlas Sievas, Indianapolises Jautrais pāris, mūsu pašu Ačkups, Toronto Diždancis, Cikāgas Mazā uguntiņa (Tai atgāja mani 9 punkti, un tā bija, kā bērnu grupa, pelnījusi

speciālbalvu.)

Se vēl gribētos pieminēt kādu citu doņu - varbūt būtu vietā starp svētkiem rīkot īpašu nometni tautas deju vadītājiem, choreogrāfiem un tautas deju etnogrāfijas speciālistiem. Tajā, tāpat kā Mūzikas nometnē, tiktos zinātāji, gribētāji un darba darītāji, lai stiprinātu šo mūsu tautas mākslas daļu, kas piesaista jaunatni, bet kuŗas attīstībā ir jāpiedalās visām paaudzēm, kā to vislabāk praktizē Toronto Diždančis.

1. jūlija vakarā vēl notiek jauniešu balle. Vēlā stundā pārpildītu zāli smīdina un iepriecina Čikāgas Piecīši, kas to nu jau darījuši vairāk kā 26 gadus.

Klāt 2. jūlijs. Kājas vēl nes. Prom uz otro rakstnieku cēlienu - Teici, teici, valodiņa, ko vada florīdiētis Kārlis Zvejnieks, kam pašam valodiņa neapstājas kaut vai ūdens plūdi. Nelīdz klausītāju spontāna un apzināta klepošana, nedz paša svētku rīcības komitejas priekšsēža draudzīgs lūgums. Pirms viņš laiž pirmo rakstnieku pie vārda, pagājusi apaļa pusstunda, kas liekas nežēlīgi gara...

Strūklidmašīnas lidināts, tālā atceļā no Latvijas pārguris rakstnieks Aivars Ruņģis - nav ieradies. Viņa vietā dzeju lasa vēl divi citi, programmā neparedzēti, autori - Ivars Lindbergs un Jānis Gorsvāns. Tā nu rakstniekiem jāsteidzas. Labi, ka tā. Pie vārda jau tiek, bet visus dzirdēt neizdodas, jo jāsteidzās uz baleta izrādi.

Valda Dreimane lasa 5 savus dzejoļus. Viņa vēsta: "Nupat beidz dziedēt liepas, Dievi dzers viņu tējas..." un jautā: "Vai uguns spēj ūdeni dzēst?"

Tad sava tēva dzejoli lasa Sniedza Ruņģe. Ruņģis apdzejo mūsu bailes, kuŗas veicinot "aizrestots apvārsnis". Tālāk viņa turpina ar savu dzeju, kuŗā saka - "Es sevi mīlu" vai "Jā, es pagriezīšu savu otro vaigu, lai redzētu, cik tas skaists", vai "Sāli, kas ir valoda, turi uz mēles!" Viņa ir laba dzeju lasītāja.

Jānis Gorsvāns paredz, ka "reiz zivis dziedās" un lasa mīlestības dzejoli, kuŗa beigās ir refrēns "Teic, ka mani mīli" - This is a recording!

Ivars Lindbergs mēģina "mākonim piesiet buŗas" un apdzejo bāliņu, kas "met un met". Meitīņa viņu gan aicina klētiņā, bet šis "tik met un met" (Vai novērota dzīves patiesība?), un tikko kā 1. jūlijā sarakstījis dzejoli, kuŗā drosmīgi, uzrunājot dzimtenē dzīvojošos, saka - "Brāļi, es esmu ar Jums!"

Laima Kalniņa, proziste un arhitekto, lasa darbu par runci Timjāni. Tajā saistošs dialogs un novērojumi caur kaŗa acīm. Viņai savdabīgs stils. Šķiet, viņa klausītāju kutina, pārbauda.

Astrīda Ivaska, kas pārvalda 9 valodas un kuŗai iznākušas 6 dzeju grāmatas, izjusti skandēja dzejoli par vecmāmiņu, vārdotāju, kas sadedzina savu zilo pieredzes grāmatīņu, kad pārīet baptistos. Vēl viņai dzejolis veltīts Īrijai, ko viņa lasīja tik izjusti, ka šķita, ka viņa..., tā uz mājienu, pati pārvērtusies par Īrieti, ko kā savdabīgs pavadonis dzīvē pavada Īru baltais gulbītis. Spēcīga bija viņas variācija par dzejnieces Māras Zālītes ķēdi. Katrā ziņā dižena dzejniece, ko varētu klausīties vēl un mēl.

Jānis Klīdzējs, 20 grāmatu autors, iepazīstināja ar Nevaldāmo Kaliforniju, kuŗā tik daudz īpatnību un ap divi simti vīna brūžu. Viņa la-

sījumā dzirkstēja rotaļīgs humors, kas klausītājus valdzināja.

Gunaru Griezi un Modri Medni neizdevās dzirdēt (manas kājas jau nesās uz baletu). Zēl.

Abi rakstnieku cēlieni atjaunoja saites ar mūsu spalvas un, pareizāki sakot, rakstāmašīnu lietotāju - rakstītā vārda meistarū gara pasauli. Tik Zēl, ka tik reti varam lasīt viņu darbus, jo grāmatas tagad iznāk ar lielām laika atstarpēm, jo tām noiets mazs. Kā novērsīsim šo nelaimi? - varbūt mūsu rakstniecēm, rakstniekiem būtu daudz vairāk jāpublicējas mazajā presē, lai veidotos un nostiprinātos jauni kontakti ar zudušo lasītāju saimi. Varbūt tad arī pieaugtu viņu sarakstīto grāmatu noiets. Un varbūt arī ne, jo modernais cilvēks taču ir pavisam slinks grāmatu lasītājs. Jāpriecājas, ka abos cēlienos bija pārstāvētas vairākas paaudzes. Pietrūka visu jaunās.

Un te nu izbeidzas Indianapolē dziesmu svētku Odisejas pirmā daļa. Uz otro lasītājiem būs jāgaida līdz septembra numuram.

/ Turpmāk beigas. /

M. ŠTAUVERS.

MAN VAINAGS NO DIMANTA ZĪLĒM VĪTS.

Mūzikālais teātris GUNDEGA Ņujorkā un Indianapolē.

Libretists: Vilnis Baumanis, komponists un diriģents: Andrējs Jansons, režisors: Māris Ubāns, dekorātors: Ēvalds Dajevskis.

Reti kāds latviešu kultūras notikums pēdējā laikā ticis jau priekšlaikus tik bieži daudzīnāts presē kā GUNDEGA. Bet par to arī nav ko brīnīties, jo šī notikuma plānošana un attiecīgie priekšdarbi jau sākušies pirms vairākiem gadiem. Ilgi gaidītās izrādes notika š. g. 25. un 26. jūnijā, Lēmana koledžas zālē, Ņujorkā, un 2. un 3. jūlijā, "Clowes" zālē, Indianapolē, dziesmu svētku ietvaros. Šī rakstītāja redzēja abas Ņujorkas un otro Indianapolē izrādi. Šajā rakstīņā, galvenokārt, runa būs par pēdējo.

Gundegas idejas tēvs ir Ņujorkas latviešu kuŗa diriģents, komponists Andrējs Jansons, bet krustvecāki - administratore Gita Padega un vairāki citi kuŗa dalībnieki. Financīālajos krustvecākos ietilpst Latviešu Fonds, Ņujorkas latviešu koris un tā labvēļi un New York State Council of the Arts.

Komponistam Jansonam šis ir jau 6. darbs mūzikālajam teātrim, jo tas viņam "ticis asinīs un nedod miera". Ar biezu mūzikas nelietpratējas ausi klausoties, Gundegas mūzika, šķiet, cieši sekoja iepriekšējo darbu (Homo Novus, Sprīdītis, Meŗa teika, Sarkangalvīte) pēdās, nepretendējot uz moderniem jaunatklājumiem un rātņi ilustrējot skatuves norises. Pāris vietās it kā ieskanējās gan kāds tautas melodijas motīvs, gan kāda atbalss no, teiksim, piecdesmito gadu Brodvejas mūzikālā teātra, bet visumā mūziku varbūt varētu raksturot kā piemīlīgi vecmodīgu ar dažiem pavisam sentimentāliem akcentiem, kā, piemēram, naturālistisko putniņu čivināšanu. Blakus mūziķa dotībām, Andrējam Jansonam piemīt ļoti vērtīga spēja un griba pulcināt ap sevi apdāvinātus latviešu jauniešus un iedvesmot tos nopietnam darbam. Viņam, paŗa vārdiem sakot, "patīk strādāt ar jauniešiem, jo tie ir elastīgi un

ar mieru strādāt." Gundegas ansamblī piedalījās jaunieši ne tikai no visām ASV malām, bet arī no Zviedrijas un pat no Austrālijas. Cik varēja spriest no pašu jauniešu komentāriem, kā divas Katskiļu nometnē pavadītās mēģinājumu nedēļas, tā arī pašas izrādes, par spīti grūtajam un nopietnajam darbam, visiem dalībniekiem uz mūžu paliks visjaukākā atmiņā. Tāpat padarītais darbs nav vērtējams tikai pēc tā, par cik tas izklaidēja un sajūsmināja skatītājus, bet visai augsti jānovērtē arī kopīgā darba pieredze un draudzības saites, ko dalībnieki paņēms sev līdzi, atkal izklīstot katrs uz savām mājām.

Par velti drāmas profesors un režisors, "kalifornietis" Māris Ubāns apgalvo, ka Gundegas režiju vadīt apsolījis kādā "vājuma brīdī." Labos rezultātus redzot, jāsecina, ka arī vājuma brīžos var izdarīt ļoti prātīgus lēmumus. Režisora darbu atbalstījusi un papildinājusi choreogrāfe Helēna Simondsone no Austrālijas.

Annas Brigadereslugu "Princese Gundega un karalis Brusubārda" mūzikālā teātra vajadzībām pārveidojis libretists Vilnis Baumanis. Lai gan viņš šo darbu centies veikt, Brigaderes gara pasaulē "ne zariņa nenolaužot", taču dažkārt tomēr nācies oriģināltekstu pārādīt, lai atbrīvotu vietu dziesmām. Režisors arī vēlējies, lai tekstam piemaisot kādu "divdomīgu pipariņu". Liekas, ka, tiešām, nekas nebūtu bijis zaudēts, iztiekot pavisam bez šādiem pipariņiem, jo ne Brigaderei, ne Baumanim atjautības netrūkst arī bez visiem pipariem.

Par Ēvalda Dajevska pasakaini skaisto skatuves ietērpu, kas ietver kā dekorācijas, tā kostīmus, jau izsmēloši rakstījusi Eleonāra Šturma laikraksta Laiks 4. jūnija numurā. Seit pieminēsim tikai, ka Ņujorkas izrādēs mazā skatuve, skatītāju zāles stāvais pacēlums, kas publiku pārāk pietuvināja skatuvei, un arī vēl īsti neatrisinātās apgaismojuma problēmas Dajevska dekorācijām ļoti nodarīja pāri. Savu īsto mirdzumu un krāšņo pasaku efektu tās totiesu pa pilnam ieguva Indianapolē, uz dimensijās piemērotas skatuves. Skaistais bija arī izmanīgi apvienots ar lietderīgo - vienu un ^{to} pašu pamatstruktūru ar ātriem, it kā izrādes gaitā iepītiem pārveidojumiem varēja pārvērst nākošās ainas vajadzībām gluži vai burvjmakslinieciskā veiklībā. Par Gundegā ieguldīto milzu darbu, kas vainagojās ar tik brīnišķīgiem rezultātiem, mākslinieks Dajevskis ar savām "labajām rokām" - skatuves meistarību Herbertu Krastu un kostīmu meistari Andu Pirvici - pelnījuši visaugstāko atzinību. Jācer, ka tā nāks Tautas balvas vai kādā citā konkrētā veidā. Protams, ka darbā piedalījušās arī daudzas citas vārdos neminētas kreisās un labās rokas, kuru vienīgais atalgojums, laikam, gan būs tikai gandarījums par izcili izdevušos darbu.

Apskatāmajā izrādē Gundegas un Māra lomas spēlēja un dziedāja Laila Saliņa un Pauls Berkolds, kas pašreiz izvirzījušies par īstiem latviešu publikas mīļiem. Abi apveltīti skaistām, skanīgām un profesionāli izkoptām balsīm, jaunības šarmu, operu skatuvju pieredzi un labu iejušanos latviskās pasaku pasaules tēlos. Spožāku un atbilstīgāku Gundegas un Māra iemiesojumu grūti iedomāties. Divās starpainu baleta epizodēs Gundegas lomu visās izrādēs dejoja filmaktrīse Andra St. Ivanyi, kuras karjēra līdz šim risinājies amerikāņu skatuves uzvedumos, filmās un reklāmu pasaulē. Andras māte ir latviete, Andra mācījusies Minsteres ģimnazijā un teicami runā latviski, tādēļ, atliek ti-

kai cerēt, ka kādreiz redzēsīm viņu arī kādā latviešu lugas inscenējumā.

Divās izrādēs Māra lomu dziedāja Ivars Mičuls no Losandželosas, kas arī jau agrāk spēlējis A. Jansona mūzikālajos teātros. Mičulam ir ļoti patīkama, izkopta balss un labas aktiera dotības. Bez tam viņam ir arī meita, apmēram, Gundegas vecumā, kas arī piedalījās izrādē. Varbūt tādēļ Mičuls savā Māra tēlā varēja ielikt mazliet tēvišķīgu sirsnību un iejūtību, un nekā ko iebilst nav arī pret tādu interpretāciju.

Sniedzes lomā dalījās Silvija Padega un Sandra Zeidenberga, abas apdāvinātas mūziķes, kas uz skatuves jutās kā zivis ūdenī. Silvijas Sniedze bija itin kā mīļīgāka, Sandras - spridzīgāka. Jāpiezīmē gan, ka Sandra bija rūpīgāk pievērsusies dikcijas problēmām un viņas runāto un dziedāto tekstu varēja saprast skaidrāk.

Garzobju karali pienācīgi pompozi un lielmānīgi notēloja pazīstamais "austrālietis" Uldis Siliņš, kas bez tam bija uzņēmies arī Burvja lomu. Divas lomas lugā izpildīja vairāki aktieri, no kuriem mazliet izcelt vēlētos Paulu Raudsepu, kas, vispirms, parādījās kā nevainojami aristokrātisks Sūtnis, bet pēc tam līdz nepazīšanai pārvērtās omulīgajā Darī un izsmidzināja publiku ar teicamu komiķa talantu.

Kā īpaša atrakcija tirgus skatā bija iepīti dažādi akrobātiski "kumēdiji", un šai sakarībā jāpiemin Ilga Vitoliņa no Zviedrijas, kas Indianapolē pārsteidza publiku ar īstu ugunsrīšanas priekšnesumu, ko Ņujorkas izrādēs ugunsdzēsēju noteikumi bija aizliegusi.

Lai kā gribētos katram pat vismazākās lomas tēlotājam veltīt pa atzinīgam vārdam, jo visi to būtu godam pelnījuši, lielā personāža dēļ jāapmierinājas tikai ar pārējo aktieru vārdu uzskaiti: Kārlis un Lars Alversoni, Aija Auziņa, Lauma Cenne, Venta Černoka, Irīna Kaca, Māra Krastiņa, Benita Mičule, Ieva Millere, Guna Muntere, Baiba Ozola, Andris Dindzāns, Kārlis Dravnieks, Inga Grīnberga, Daina Gulbe, Iveta Ivansone, Mārtiņš Pargickis, Voldemārs Pelds, Aija Pelše, Aina Poilova, Aldis Sils, Ivars Slokenbergs, Linda Sniedze, Pēteris Sūrmanis, Filips Vellners, Signe Wursthne, Kristīne un Pēteris Zārdi, Juris Zemītis. Paldies visiem!

Neaizmirsīsim arī tehnisko darbiņu veicējus: Lidiya Bālēna, Ramona Kļaviņa, Mirdza Ozoliņa, Elīna Ozoliņa, Māra Padega, Ivars Embreks, Ilze Padega, Emma Slaktere, Edgars un Mārtiņš Zālītes (apgaismotāji) un droši vien arī daudzi citi. Paldies, paldies!

Visās izrādēs diriģēja pats komponists Jansons. Ņujorkā spēlēja "Bronx Arts Ensemble" mūziķi, Indianapolē - vietējā simfoniskā orķestra dalībnieki.

Vēl ilgi pēc aizritējušām izrādēm būs patīkami pāršķirstīt piemīņas brošūriņu ar dalībnieku foto attēliem un īsiem pašraksturojumiem, no kā smelta arī dažāda laba izziņa šim rakstītam. Taču ļoti nelāgi duras acīs daudzās pareizrakstības kļūdas, kas skumdiņa arī tad, ja šis nebūtu izsludināts par latviešu valodas spodrināšanas gadu.

"Ja kāds ir labs, to visi slavē," kādā vietā saka Sniedze. Gundegas pēdējā izrādē Indianapolē, tiešām, izdevās slavējami spo-

ži. Zālē bija teicama akustika, izrādes ritms bija labi nostabilizējies, aktieņi ērti iedzīvojušies lomās, un, liekas, ka ar uzviņu īstenojās visas režisora un citu izrādes veidotāju iecerēs. Jau tūlīt sākumā izveidojās liels kontakts ar publiku, kas ar spontāniem aplausiem apbalvoja vairākas ārijas un uzbrāzmoja smieklos pat pēc dažu mazāko lomu tēlotāju replikām. Bet kad abi baltās, zeltoti izrakstītās drānās mirdzošie Gundega un Māris bija "dabūjušies", skatītāji kā kopīga milzu viļņa nesīti piecēlās kājās, un aplausi nemaz negribēja rīmties. Pelnīti!

BIRUTA SŪRMANE.

STAIGĀJOT ATMIŅĀS, SIRDS SKUMJĀS IESĀPAS!...

Gunāra Griezes drāma "Pa aizaugušām takām". DV teātra Kanadā (DVTK) inscenējums, režisors G. Vērenieks. Izrādes Indianapolises dziesmu svētkos 1988. g. 30. jūnijā un 1. jūlijā.

Dziesmu svētku vadonī dramatisks Gunārs Grieze (dz. 1926. g., Rīgā) raksturots kā "viens no retajiem latviešu lugu rakstniekiem brīvajā pasaulē, kurš guvis ievērojamus panākumus". Kopš viņš 1968. gadā pievērsies lugu rakstniecībai, radušās 7 komēdijas.

Ar jaunāko lugu "Pa aizaugušām takām" autors pirmo reizi nodevies, kā arī minēts vadonī - "nopietnam skatuves darbam". Drāma uzrakstīta tieši DVTK vajadzībām un spējām un domāta patriotiskas dabas lielsarīkojumiem, kādi ir dziesmu svētki. Lugas galvenais dramatisks akcents veidojas no Baigā gada un tam sekojošā vācu laika drausmīgajiem notikumiem, kas brutāli pārskalda mierīgu lauku ciema iedzīvotāju sadzīvi ar visām šādas sadzīves piedevām, mīlestības mezgliņus ieskaitot. Luga veidota ieloga formā un sastāv no atmiņu fragmentu virknes, ko iztēlē redz kāda trimdas latvieta, kas atgriezies dzimtenē, lai apciemotu vecāku un tuvinieku kapu vietas.

Katrā vecākās paaudzes skatītājā, kas augstāk minētos laikus pārdzīvoja tieši uz savas ādas, abi jēdzieni - "Baigais gads" un "Vācu laiki" tūdaļ uzvanda spēcīgu emociju un asociāciju uzplūdu, nosacīta attieksme ir it kā jau ieprogrammēta, un jūtu reakcija seko gluži neatkarīgi no tā, ko atklāj lugas teksts, režisora izdoma un aktieņu darbs, varbūt turklāt vēl atceroties vēstures stundās vai citur dzirdēto vai lasīto. Šī rakstītāja pieder pēdējai katēgorijai. Vērojot drāmā tēlotos notikumus, loģiskais prāts it kā šukstēja, ka tie ir trāģiski un ka būtu pareizi izjust zināmu savijojumu, bet tāds tomēr neradās ne lūdzams, lai gan autors jau savā programmas lapā pievienotajā vārsmojumā pavisam klaji deklarē, ka pa aizaugušajām atmiņu takām staigājot, "sirde skumjās iesāpas" (ne "iesāpās", kā klūdaini iespiests lapiņā!). Diemžēl, nācās atzīt, ka luga gluži kā ilustrācija vai plakāts gan deklarē un apgalvo, bet tomēr neprot iegremdēt skatītāju tādā dziļumā, kur tam sirde iedrobtos pati no sevis, bez liekas mudināšanas un pamācīšanas, kā tas piederētos.

Mēģinot izanalizēt, kādēļ Griezom būtiski dramatiskā temata traktējums izdevies tik klišejiski sekli, viens iemesls varētu būt, ka dramatisko impaktu stipri atšaidīja autora paredzētais Teicējs, kas ar skaidrojošiem komentāriem ievadīja katru jaunu epizodi. Liekas, ka Teicēja un tekstu svītrojot, nekas nebūtu ticis zaudēts, bet toties iegūts lugas

veiklāks plūdums un blīvāka kopsakarība. Mēģinot pats no epizodu darbības izlobīt saturu pavedienu, skatītājs būtu vairāk iesaistījies un līdz ar to arī vairāk un dziļāk pārdzīvotu. Klajs izskaidrojums un pa daļai jau iepriekš paredzama darbības attīstība vienkārši atņem interesi un atsaldē iejūtību. Vēl arī radās iespaids, ka autoram nav izdevies pilnīgi iekausēt lugas strukturā visu lielo personāžu skaitu. Pāris tēlus svītrojot, būtu panākta labāka dramatiskā saliedētība un koncentrācija. Recenzente šeit nevēlas dot pareizu un nemaldīgu drāmas rakstīšanas recepti, jo tāda viņai pašai, diemžēl, nav zināma. Nevajaga jau būt kurpniekam, lai pateiktu, ka apavs spiež.

Lugas plānoti skopo dekoratīvo ietērpu darinājis Valdis Vare. Sākumā skatītāju acu priekšā bija tukša skatuve, uz kuņas, Teicēja vārdu laikā, skatuves darbinieki uznesa un novietoja attiecīgajai epizodei vajadzīgās nedaudzās butaforijas. Pret šādu parāmienu nav ko iebilst, ja tas organiski iekļaujas lugas darbībā un to nozīmīgi papildina, taču šoreiz likās, ka tas tikai pavisam nevajadzīgi un nemotivēti ārda un kliecē lugas dramatisko blīvumu, un autora nodomus drīzāk traucē kā veicina.

Gluži tehniski vērtējot, jāatzīst, ka iestudējums bija ļoti rūpīgi nostrādāts. To veicis DVTK ilggadīgais režisors Gunārs Vērenieks, kuņa skatuves gaitas sākušās Latvijā, Liepājas Mazajā teātrī. Vērenieks pats arī izpildīja Teicēja lomu un tēloja vēl Bērslapju ciema aptiekāru. Režisora palīdzē bijusi Herta Jurševska. Ansamblis, acīmredzot, bija strādājis ļoti cītīgi, un katrs tēlotājs, savu dotību robežās, darbojās ar vislielāko atdevi, lai pēc iespējas pietuvtos nevainojamam snieguma līmenim. Galveno lomu, Austru Barisu, veiksmīgi tēloja jaunākās paaudzes aktrise Laila Gaidule, kuņai šī bija līdz šim lielākā loma. Novēlam turpināt labi iesāktās skatuves gaitas. Tāpat labu veiksmi turpmāk vēlām kalpones Natālijas tēlotājai Sandrai Cifersonei. Divas lomas, komsorgu Biržu un Gestapo ierēdni Rolli, tēloja Juris Freijs. Viņa atbilstoši atbaidīgais, bet nepārspīlētais Biržas portrējums noprotināšanas ainu padarīja par vienu no lugas visiespaidīgākajām. Visai izteiksmīgi pastnieka Smirnova un veikalniece Stūbes tēli padevās Imantam Lapiņam un Ernestam Jurševskim. Arī Andrim Lejam Plostu Rūda loma piegulēja kā uzlieta. Tāpat godprātīgi katrs sev piešķirtu uzdevumu pildīja pārējie tēlotāji: Valdis Martinsons, Kristīne Kirsch-Stivriņš, Arnis Markitants un Dāvids Reynolds, Markus Brants, Memoru Arvīds, Vija Vare un Atis Freimanis.

Izrādi vadīja Melita Lapiņa. "Sirde iesāpas" gan par to, ka programmas lapā gandrīz visi sieviešu uzvārdi rakstīti ar vīriešu kārtas galotnēm.

Neskatoties uz iepriekš minētajām kritiskajām piezīmēm, lielākai daļai dziesmu svētku publikas izrāde, kā likās, patika un gāja pie sirds. Un gaume jau nav temats, par ko būtu lietderīgi krustot šķēpus.

BIRUTA SŪRMANE.

LATVIEŠU STUDIJAS RIETUMIČĪGANAS UNIVERSITĀTĒ

Katram jaunietim, kas dzimis ārpus Latvijas, ir nepieciešama papildus latviskā izglī-

tība. Nevaram sagaidīt, ka mājas apstākļos un iknedēļas skolīnā varētu pietiekami iemācīties, lai jaunietis justos kā nozīmīgs latviešu pasaules līdzdalībnieks. No daudziem latviskās izglītības pasākumiem gads Rietummičiganas universitātes latviešu programā un Latviešu Studiju Centrā ir viens no koncentrētākiem un vērtīgākiem veidiem kā papildināt latvisko izglītību. Divu semestru laikā students var iegūt "minor" koncentrāciju latviešu valodā, kas derīga katrā universitātē un ko var pieskaitīt jebkura akadēmiskajam grādam.

Rudens semestris Rietummičiganas universitātē sāksies 31. augustā. Būs 7 latviešu valodas un 1 politisko zinību kurss ar mācību spēkiem Dr. Lalitu Muižnieci, Dr. Jāni Peniķi, Dr. Jāzepu Leli un Dainu Ūli.

Latviešu valodas mācības kursā I (Intermediate Latvian I) apguvis latviešu valodas morfoloģisko sistēmu un pareizrakstības principus; mācīsies rakstīt īsus sacerējumus un rediģēt kļūdas. Pavairo vārdu krājumu ar, apm., 100 vārdiem un izteicieniem nedēļā. Mācīs D. Ūle.

Latviešu valodas mācības kursā II (Intermediate Latvian II) atkārtos latviešu morfoloģisko sistēmu un pareizrakstības pamatprincipus; apskatīs latviešu valodas sintaktiskās struktūras un vingrināsies to lietošanā; iepazīsies ar dažādiem valodas žanriem un stiliem un vingrināsies dažādu tipu īsu rakstu rakstīšanā; mācīsies rediģēt kļūdas. Pavairo vārdu krājumu ar, apm., 100 vārdiem un izteicieniem nedēļā. Mācīs L. Muižniece.

Latviešu runas kursā (Latvian conversation) vingrināsies izteikties par dažādiem tematiem dažādos stilos. Iepazīsies ar tautas dziesmu tematiku, mīklīm, sakamvārdiem un frazeoloģijām. Būs īsas reportāžas, dramatizējumi un debates. Mācīs D. Ūle.

Latviešu valodas fonoloģijā (Latvian Phonology) iepazīsies ar fonoloģiju un tās terminoloģiju; būs latviešu un angļu valodas izrunas salīdzinājums; valodas skaņu darināšanas mehanika; latviešu valodas skaņu un skaņu kombināciju apskate; skaņu maiņas; zilbju, vārdu un teikumu intonācijas. Īpaša vērība īpatnējām latviešu valodas skaņām un skaņu kombinācijām. Izrunas vingrinājumi klasē un valodas laboratorijā. Mācīs L. Muižniece.

Latviešu literatūras ievada kursā (Introduction to Latvian Literature) apskatīs latviešu literatūru no pagājušā gadsimta 80-jiem gadiem līdz I pasaules karjam. Šis ir klasiskās literatūras laikmets, kad radās pirmie autori, kas latviešu literatūru padarīja kvalitatīvi līdzvērtīgu Rietumeiropas literatūrai. Kurss dos arī laikmeta kultūrvēsturisko pārskatu, ievadu literatūras teorijā un tematikas un žanru salīdzinājumus latviešu un rietumeiropiešu literatūrās. Mācīs J. Lelis.

Būs latviešu literatūras seminārs par folkloru (Studies in Latvian Literature), kur apskatīs visus latviešu folkloras paveidus un tematus; pētīs stilus un struktūras. Iepazīsies ar latviešu folkloras krāšanas, kārtošanas un pētniecības darbu no pirmajiem tekstu pierakstījumiem līdz tekstu analīzēm ar datoru palīdzību; apskatīs arī folkloras iestrādājumus un/ vai ietekmes modernajā latviešu literatūrā. Cik iespējams, salīdzinās latviešu folkloras elementus ar citu tautu folkloras elementiem. Mācīs L. Muižniece.

Pašmācības kursā (Independent Study) augstākā līmeņa (major) studenti var izraudzīt pa-

ši savu pētniecības vai mācības tematu sa- karā ar latviešu valodu, literatūru vai kultūru un izstrādāt mācību projektu kāda mācībspēka vadībā. Koordinē L. Muižniece.

Latviešu vēstures un politikas kursā (Problems of Foreign Political Systems: Latvian History and Politics) būs pārskats par latviešu politisko, sociālo, ekonomisko un kultūrálo vēsturi no 12. līdz 19. gadsimtam. Kultūrálā un politiskā atmodas laikmeta analīze, apskatot parallelstrāvumus citās Eiropas zemēs un šī laika ietekmi uz turpmāko politisko attīstību. 20. gadsimta politisko notikumu apskats un analīze, īpaši pievēršoties 1905. gada revolūcijai, Latvijas neatkarības iznīcināšanai, satversmī, valdības iekārtām, neatkarības zaudēšanai, pašreizējai politiskai iekārtai un pārkārtošanās politikai. Mācīs J. Peniķis.

Ieroginām visiem Rietummičiganas universitātes latviešu programmas dalībniekiem dzīvot Latviešu Studiju Centrā. Dzīvojot latviskā vidē, var iegūt vēl vairāk nekā mācoties kursus vien. LSC rīkojam seminārus par kultūrvēsturiskiem tematiem, aicinot viesu lektoros, kas izceļas savā specialitātē. Studentiem iespējams iesaistīties Kalamazū latviskās nodarbībās - voleja treniņos rokdarbnieku pulcīnā, latviešu kori. Dzīvojot LSC, būs iespējams sadraudzēties ar 20 latviešu jauniešiem un iepazīties ar latviešiem no visām pasaules malīm. LSC bibliotēka ir lielākā Ziemeļamerikā un ir pieejama visiem studentiem, apm., 40 stundu nedēļā. Daudzi to izmanto ikdienas, lai lietotu mikrofilmas, skaņu ierastus un retos materiālus.

Ne vienmēr jaunietis var sakrāt līdzekļus, laisamaksātu par mācībām latviešu programmā. Esam gatavi palīdzēt jauniešiem atrast organizācijas, kas atbalstītu viņu latvisko izglītību. Stipendijas palīdz samaksāt lielu daļu studentu skolas naudas; bijuši pat studenti, kas visus mācību programmas izdevumus samaksājuši ar stipendiju palīdzību.

Par RMU latviešu kursiem, stipendijām o un dzīvi Latviešu Studiju Centrā varat vairāk uzzināt, rakstot vai zvanot Elisai Freimanei, LSC, 1702 Fraternity Village Drive, Kalamazoo, MI 49007; tel. 616-343-0254.

ELISA FREIMANE.

GRĀMATAS:

GRĀMATA PAR LATGALI.

Tadeušs Puisēns LATGALE, Rīgas apgāds, 312 lpp.

Vēsturiskas skices.

Autors jau pašā sākumā norāda, ka grāmata nav domāta kā Latgales vēsture, jo tai pieder vieta visas Latvijas vēsturē, bet gan tikai kā vēsturiskas skices par notikumiem, par kuriem lielajās Latvijas vēstures grāmatās daudz nekā nevar atrast. Otra lielākā atšķirība ir tā, ka autors saviem faktu tulkojumiem ir mēģinājis dot katolisku nokrāsu. Katoliskā vēstures faktu interpretācija ir būtiski atšķirīga no Ziemeļeiropas protestantiskā pozitīvisma filozofijas diktētajiem uzskatiem. Pozitīvisms Latvijas vēsturē, kā liekas, ir liedzis protestantu

protestantu vēsturniekiem izveidot dziļāku ieskatu un arī izpratni Latgales katoliskā cilvēka mentalitātē. Līdz ar to, no nacionālā viedokļa visvairāk apdraudētais dzimtenes novads ir palicis maz pētīts. Lielajās vēstures grāmatās par Latgali ir atrodamas tikai paviršas piezīmes. T. Puisāns savā darbā mēģina pievērst lasītāja uzmanību citām perspektīvēm, bez kuŗu izpratnes nav iespējams izprast Latgales cilvēka katolisko mentalitāti.

Grāmatā apvienotas 33 nodaļas un apakšnodaļas, kopā ar latgaļu runas veida paraugiem. Sākumu ievada īsi, bet ļoti koncentrēti atšķirību apraksti starp rietumu un padomju historiografijām, pēdējai par pamatu ņemot Latvijas PSR vēsturi 3 daļās, kas publicēta no 1953.-9. gadam. Padomju Latvijas vēsturē šis ir interesants periods, jo 1953. gada sākumā mira Staļins, viņa vietā nāca Kruščevs, kas 1956. gada februāra komunistu partijas kongresā lielo "ģēniju ģēniju" divu stundu garajā runā no pusdiēva pārvērtē par noziedznieku. Līdz ar to mainījās partijas ģenerāllīnija. Padomju Latvijas vēstures 3 daļas atšķiras viena no otras kā diena un nakts. Tur parādās viens no visspilgtākiem komunistu vēstures pārrakstīšanas un pārtaisīšanas piemēriem.

Tālākajās apcerēs autors pievēršas tieši Latgalei. Nodaļā, kuŗas virsraksts ir - Trešā zvaigzne - Latgale, T. Puisāns dod savus feodālisma, reformācijas, Lietuvas statūta, pārtautošanas un Latvijas austrumu robežas jautājuma tulkojumus. Šinī nodaļā protestantisma tradīcijās ieauguši prāti atradīs daudz vielas, kam nepiekrīst. Arī faktu izvērtējumos izskaidrojumi var būt dažādi. Nesaskāpās varparādīties arī nākošajā nodaļā, kuŗā autors apskata iemeslus, kāpēc Latgalei ir veltīts tik maz uzmanības Latvijas vēstures grāmatās.

Vislielāko nozīmi T. Puisāns piešķir katoļu baznīcas iespaidam latviešu tautas saglabāšanas procesos Latgalē. Šis, kā liekas, ir vismazāk saprastais un visvairāk pārprastais vēstures aspekts Latgales ļaužu dzīvē. Latgaļu nacionālo atmodu protestantu vēsturnieki nemaz nav centušies apskatīt. Nacionālā atmoda Latgalē, tāpat kā rietumu provincēs, bijis noteicošais faktors latviskās dvēseles veidošanas gaitās. Tā sākās un nāca pie tautas, pirmā kārtā, caur latviešu priesteriem un katoļu baznīcu. Līdz ar to, Latgales latvieša nacionālā mentalitāte ir cieši saaugusi ar katoļu baznīcu uz stipriem tradīciju pamatiem. Katoļu baznīcas mācība, zem krievu administrācijas nežēlīgajiem spaidiem, savienota ar nacionālo folkloru, aizkavēja pārtautošanu, izglāba latviešus kā tautu Latgalē un iedeva trešo zvaigzni Latvijai.

Pēc grāmatas izlasīšanas paliek tāds iespaids, ka šie ir tikai pirmie pareizie soļi Latgales vēstures pētniecībā.

Grāmatas beigās viena nodaļa veltīta prof. Dr. Staņislavam Ladusānam un viņa veidotām filozofijām šai apcerei, un cita - Jānim Niedram, kuŗa dzīves pavedienu pārrāva nāve 1969. gada augustā.

Darbā izmantoti daudzi materiāli, kas vēl nekur nav tikuši pieminēti.

Grāmata dabūjama Toronto DV grāmatnīcā un pie autora.

KORNELIJA ZARIŅA.

Laipni lūdzam līdzstrādniekus iesūtīt apceres un rakstus visām MLB Ziņotāja nodaļām.

MŪZIKA:

BRAVO!

Ceturtdien, 14. jūlijā, Roja Tomsona zālē, Toronto, koncertēja mūsu pasaules slave - nība - pianists Artūrs Ozoliņš, kopā ar Toronto Simfonisko Orķestri, diriģenta Mario Bernardi vadībā. Ap 2.800 (izpārdota zāle) klausītāju viņa sniegumu vērtēja ar sevišķu sajūsmu un "Bravo!" daudzinajumiem, kājās piecēlušies, aicinot atpakaļ veselās piecas reizes.

Koncerta tēma šoreiz bija - romantiskais Rachmaņinovs. To noslēdza plaši iecienītā komponista Otrais klavieru koncerts do minorā, Op. 18, A. Ozoliņa un orķestra izpildījumā. Pirmajā daļā viņš arī atskaņoja H. Villana (Willan) Klavierkoncertu do minorā. Bija vēl divi citi mazāki darbi - V. Viliamsa un Rachmaņinova - tikai orķestra izpildījumā.

Ozoliņa karjēra (26 gadus) cieši saistīta ar Toronto Simfonisko Orķestri (ar to viņš koncertējis vairāk kā 50 reižu). Tikko aizvadītais koncerts ieņem izcilu vietu - sava veida kalngalu - šis teicamās sadarbības attīstības gaitā. Un vairāk kā piedienīgi, ka tas veltīts Rachmaņinovam, ar kuŗa darbu atskaņojumiem Ozoliņš īpaši izceļas pasaules meistaru klasē. Viņa ar TSO 25 gadu jubilejas koncerta (1987. gada pavasarī) skaņu plate drīz vien izpelnījās internacionālu atzinību (Skatiet rakstu MLB Ziņotāja Nr. 7./460. Svešvalodu sekcijā, 17. lpp. Red.). Arī 14. jūlijā koncertu 14. un 15. jūlijā atkal ieskaņoja CBC, lai izdotu skaņu plati un disku. Jaunie ieraksti, nav šaubu, būs ļoti gaidīti un sagādās mūzikālu pārdzīvojumu A. Ozoliņa un citiem Rachmaņinova mūzikas cienītājiem. Ne par velti "Hi-Fidelity" vēlreiz atzīst (Hi-Fidelity July, 1988), ka Ozoliņš, blakus pašam komponistam, ir viens no labākajiem Rachmaņinova mūzikas atskaņotājiem vispār! Turklāt CBC esot iecerējis skaņu rakstā uzņemt vēl citus komponista darbus Ozoliņa izpildījumā.

Artūra Ozoliņa klavierspēle ir briljanta, virtuozā. Viņa mūzikas izpratne izcila. Komponista vēlmēm un iecerēm viņš atrod tulkojumu, kas sasaista abas personības. Rezultātā dzirdam tik dzirkstošu un pilnīgu sniegumu, ka tas paceļ klausītāju izjustā mūzikālā pārdzīvojumā. Izcilais viņa patlabenajā sniegumā ir tas, ka šis mūzikālās pērles saskata gandrīz visi viņa koncertu apmeklētāji, kam taču kā indivīdiem ir tik dažādas izpratnes un vēlmes.

Mēs iepriecina viņa mūzikas un personības ģenialitāte. Sodiēnes pianistu saimē viņš ir vienreizēja zvaigzne; latviešu mūziķu vidū - meteroīts, sava veida mūzikas pasaules milzis, kam kājas vēl arvien latviešu gara un kultūras pasaulē, bet gars ceļo izcilāko mūzikas tulkū un atskaņotāju sfairās.

Nav šo rindu autora uzdevums iztīrīt atskaņojuma tehnisko un profesionālo veikumu. Tas piekrīt speciālistiem. Ir gan jābrīnās par to, kā Ozoliņš iespēj dot tik daudz pēc pilnas dienas spēles skaņu plašu ierakstam, kā tas bija noticis 14. jūlijā. Te savu liecību dod diriģents Bernardi, ar ko izdodas tikties pēc koncerta: "Ar Artūru Ozoliņu sadarboties ir viegli. Orķestris viņu respektē!" Un to koncertā varēja manīt.

Personīgi patika abi atskaņojumi. Vilana klavierkoncertu ar Otavas orķestri, arī Bernardi vadībā un Ozoliņa izpildījumā, pirms vairākiem gadiem dzirdēju Otavā. Tas vairs nebija svešs. Rachmaninova Otrais klavierkoncerts paliks atmiņā kā spožs dimants, kura vērtību drīz pastiprinās gaidāmais skaņu plates ieraksts.

Mazliet savādi, ka tādā mūsu kultūras parādē, kā tikko aizvadītos 8. vispārējos latviešu dziesmu svētkos ASV, kas notika Indianapolē, rīkotāju oficiālajos sarīkojumos viņam nebija atrasta vieta. Dzirdējām viņu tikai blakus sarīkojumā - baleta izrādē, kur viņš atskaņoja 10 J. Medīna Dainas. Viņš būtu pelnījis veselu koncertu. Artūrs Ozoliņš ir sava veida latviešu milzis. Nelaidīsim viņu pilnīgi pasaulē, sakot viņam sirsnīgu paldies par itin visiem viņa veikumiem!

M. ŠTAUVERS.

1989. gada 15. maijā, Roja Tomsona zālē, Toronto, Izcilo mūziķu Otrā koncertsērijā, Artūrs Ozoliņš atkal koncertēs kopā ar diriģentu Mario Bernardi, šoreiz ar Kalgarijas Filharmonisko orķestri.

1989. gada 17. augustā, Mekmilena koncertzālē, Toronto, Artūrs Ozoliņš koncertēs ar Latviešu Jaunatnes Dziesmu Svētku Mūzikas nometnes JAUNATNES ORĶESTRI. Diriģents būs Edgars Kariks no Austrālijas. Koncertturnejā paredzēti vēl koncerti Bostonā, Ņujorkā un Čikāgā.

VĒSTULE NO LATVIJAS:

RĪGĀ LATVIEŠU VALODU VAIRS NEDZIRD.

Tu tomēr esi apskaužami labās domās par mūsu jaunatni, sacīdams, ka "pienāks laiks un viņi strādās arī melno darbu." Man šādas ticības nav. Ja mēs tiešām ko iegūtu, tas ir, savu zemi, savu valsti - būtu jāaiziet gadu desmitiem, lai cilvēki sāktu atkal strādāt kā kādreiz. Pārāk daudz mums ir atņemts, un galvenais - ticība.

Esmu pārliecināta, (ka) latviešu tauta paceltu savu zemi no gruvešiem, bet tam vajadzīgs laiks. Maz ir mūsu - un tādi, kā Tu un Tavi bērni - esmu pārliecināta, šurp nenāktu. Kāpēc, ja jums tur klājas labi? Arī es, būdama Tavā vietā, darītu tāpat. Tā kā esmu te, mana lielākā un karstākā vēlēšanās, mana lūgšana Dievam vai liktenim:

Svēts mantojums šī zeme mūsu tautai,
Un svētīts tas, kas drošs par viņu krīt,
Lai mūžu mūžos augt un zelt Dievs ļauj tai
Un saulei liek pār mūsu druvām līt.

Bija Līgo diena, Jāņi. - Šogad pirmo gadu līgojot vairs nebija jābaidās un ar "Zēlīgu" valdības piekrišanu atļauts līgot, un līgoja arī. Cik dzirdu, visur līgojuši, bet runas gan tikai par politiku.

Jā, tagad mēs nespēsīm atsperties - mūsu, kā nācījas dienas, ir skaitītas, vismaz uz ilgiem gadu desmitiem, varbūt uz simtiem, varbūt pavisam. Jau tagad mēs savā zemē esam mazākumā, Rīgā vairs latviešu valodu nedzird.

Saka jau - vecumā neesot ko baidīties patiesību teikt, un tomēr - jau bailes par to mazumiņu, ko esmu pateikusi.

VECMAMIŅA.

TRĪSREIZTRĪS ABRENĒ.

Piedalījos pirmajā Centrāleiropas 3x3 no-metnē, Abrenē, laikā no 9. - 16. jūlijam. Bija ieradies 51 kursants. Tie sadalījās sudrabkaļu, podnieku un sabiedrisko zinātņu ievirzēs. Nometnes virstēma bija LATGALE. Pils bibliotēkā bija iekārtota latgaļu grāmatu izstāde.

Referātos par Latgales likteni, valodu un literatūru piedalījās Alberts Sproģis, A. Brumanis un A. Kļaviņa.

Par sabiedriski politiskiem jautājumiem referātus lasīja Dr. J. Trapāns, mons. A. Brumanis, mac. P. Kļaviņš, Ģirts Zēgners un A. Grasis. P. Kļaviņa referāts - "Kā trimda var atbalstīt un ietekmēt attīstību Latvijā" izraisīja ļoti dzīvas debates un noslēdzās ar rezolūcijas sagatavošanu. Šajā rezolūcijā ietilpa aicinājums centrālām organizācijām sasaukt sabiedrisko, kultūrālo, izglītības un tehnisko darbinieku semināru par temu - "Kas mums darāms." Šis seminārs tad lietprātīgi apsvērtu un centrālām organizācijām ieteiktu, kas darāms, lai veicinātu trimdas latviešu vadības evolūciju, un norādītu, ko mēs varam konkrēti darīt, lai palīdzētu mūsu tautai Latvijā.

Izskanēja doma, ka latvieši būtu organizējami uz politisko partiju principa. Partijām tad būtu jā sastāda programma, kas publicējama centrālo organizāciju vēlēšanu priekšvakarā.

Atskanēja aicinājums 1989. gadā, kopā ar citām apspiestām tautām, rīkot plašu piecdesmito gada dienu Hitlera Staļina (Molotova-Rībentropa) pakta atcerei, piepraost tā anulēšanu.

Nometnes laikā notika eukumēnisks dievkalpojums Vimmes baznīcā. To vadīja monsinjors Dr. A. Brumanis un mac. P. Kļaviņš.

H. VILKS.

REFERĀTI INŽENIERZINĪBU SESIJĀ.

8. latviešu tehnisko zinātņu kongresā, parko MLB Ziņotājā rakstīts agrāk, bija daudz interesentu referātu. Iepriecināja, ka referentu saimē bija jaunā paaudzes pārstāvji.

Inženierzinātņu sesiju vadīja inž. J. Paliņš. To ievadīja inž. Juris Mazutis no Otavas. Viņa tema - "Datoru pielietošana latviešu sabiedriskā darbā".

Ja pirms nedaudz gadiem dators latviešu sabiedrībā bija maz pazīstams, tagad tā pielietošana ievērojami augusi. Tikla tapšanā un izveidošanā lielu atbalstu devis J. Mierīņa fonds (ap \$ 50.000). Atsaucās darba entuziasti, kā Uldis Blūķis, Ņujorkā, Līga Streipa, Čikāgā, Arnis Friedītis, Bostonā, un citi. Iznācis pat īpašs izdevums STRADASIM KOPA, Ojāra Celles redakcijā (Izdevums par \$ 12 pieejams MLB Ziņotāja redakcijā. Red.). Datoru pielietošanai atsaukusies PBLA, ALA, LNAK, Batun, dažādas draudzes un biedrības. Noturēti datoru semināri, 2x2 no-metnēs notikušas datoru ievirzes, bet vēl arvienu izjūtams darba roku trūkums šajā nozīmīgajā darba laukā. Datori darbojas trīs dažādu operāciju sistēmās. Referents tās demonstrēja ar diapozitīvu palīdzību.

Klausītājiem netrūka jautājumu, kas visi saņēma atbildes.

Par savu plašo pieredzi stāstīja lidmašīnu konstruktors Kārlis Irbitis no Montrealas referātā "Ieceres un Istenojumi". Viņš norādīja, ka pirms 63 gadiem Latvijā konstruēta lidmašīna spējusi veikt 90 km stundā. Tagad tā joprojām 460 km stundā. Referents ar humoru pakevējās pie sava lidmašīnu konstrukcijas darba dzimtenē un šeit. Kanadā viņa konstrukcijas neesot guvušas sevišķu piekrišanu. Viens modelis tomēr esot skatāms Kanadas muzejā. Viņa konstruētais Ventilators it kā esot redzams vēl šodien Rīgas Centrāltirgū. Viņš VEFā izbūvējis 30 laivu motorus, konstruējis traktorus, motociklus, divriteņus, auto modeļus, saules uztvērēju... zīmējis VEFa fabrikas pazīšanās zīmi.

Daži viņa rādītie diapozitīvi izraisīja klausītājos smaidīgas piezīmes.

Inž. A. Roze un Ilze Andžāne nebija varējuši ierasties. Rozes referātu "Inženierdarbi un pētniecība Kanadas ziemeļos" nolasa J. Paliņš, kas arī klausītājus iepazīstināja Andžānes darbu - "Profesiju attiecības ar informācijas vidi."

Klausītājus saistīja Rīgas ciemiņa prof. A. Krāslīpa tēma - "Rīgas Politehniskā Institūta 125 gadi". Institūts savu darbību uzsācis ar 3 fakultātēm - lauksaimniecības, inženieru un ķīmijas. I pasaules kara laikā galvenie mācības spēki ar laboratorijām evakuējušies uz Krievzemi. Pēc tam bijušas grūtības darbību atsākt. Izveidojusies Latvijas Universitāte. Rīgā pagājušā gadā notikusi jubilejas atcere. Īpaši atzīmētas profesoru Paula Kundziņa un Jāņa Baloža simtgades. Pieminēja korporācijas Tālavija un Selonija un diapozitīvos rādīja to vāpēkus.

1944. gadā bēgļu gaitās devās daudz mācības spēku. Zaudējums bija liels, un darbību atjaunot nenācās viegli. 44% mācības institūtā šobrīd notiekot latviešu valodā. Militārās un civilās aizsardzības lekcijas notiekot tikai krievu valodā. Radās iespāids, ka ap 50 gadu vecais profesors, tāpat kā mēs, cer uz lielāku brīvības pagiezienu dzimtenes dzīves norisēs.

O. K.

UBA - BATUN VASARAS SEMINARI.

Pašā vasaras vidū, kad skolas audzēkņi aizver mācību grāmatas un katrs, kas vien var, atstāj pilsētu, lai izbēgtu no karsti sūtīgā smacepa, kas kā smaga vatētā sega pārklāj un ietin Ņujorku, organizācija BATUN ieplānojusi rosīgu izglītošanas darbību. Kā zināms, BATUN ir baltiešu organizācija, kuŗas galvenais uzdevums ir informēt Apvienoto Nāciju Organizāciju (ANO) par Baltijas valstīs notiekošiem cilvēka tiesību un starptautisko likumu pārkāpumiem, to darot gan ar attiecīgu dokumentu iesniegumiem, gan apmeklējot ANO pārstāvniecības un informējot to darbiniekus.

Lai pašus BATUN darbiniekus labāk iepazīstinātu ar veidiem un procedūriem, kā visietekmīgāk darboties baltiešu centienā labā ANO forumā un kā vislabāk uzturēt sakarus ar ANO dalībnieču valstu valdībām, ieplānota 12 lekciju sērija vasarā un rudenī, par lektoriem pieaicinot diplomātus, kas pārstāv savas valstis ANO, kā arī veirākus lietpratējus Austrumeiropas jautājumos. Seminārus organizē starptautisko likumu speciālists, enerģiskais advokāts Viljams Hafs (Hough), kas ir aktīvs BATUN loceklis, pazīst Baltijas valstu situāciju un ir arī pats tur viesojies un ticis ar baltiešiem viņu zemēs.

Pirmās lekcijas runātājs 21. jūnijā bija Lielbritānijas sūtnis pie ANO, Džons Berčs

(Birch), kas savā laikā bijis Lielbritānijas Ārlietu ministrijas Austrumeiropas nodaļas direktors. Viņa lekcijas temats bija "Apvienoto Nāciju Organizācijas vēsture un struktūra". Isos vārdos Berčs atcerējās ANO "dzimšanas dienu" 1945. gadā un atzina, ka no šodienas perspektīves saredzams, ka dibinot organizāciju, statūtu parakstītājas, piecas lielvalstis - ASV, Padomju Savienība, Lielbritānija, Ķīna un Francija - toreiz vēlējās savu 2. Pasaules kara aliansi ieprojektēt nākotnē, lai izvairītos no 3. Pasaules kara un aizkavētu tādu valsts galvu kā Hitlera vai Misolīni nākšanu pie varas. Šodien redzam, ka 3. Pasaules karš gan nav izcēlies, bet daudzu valstu savstarpēju nežēlīgu un asiņainu apkarošanu arī ANO nav iespējams nedz novērst, nedz izbeigt, jo organizācijai, diemžēl, ir tikai padomdevējas funkcijas.

Kopš dibināšanas, ANO dalībnieču valstu skaits pieaudzis no 51 uz 159, pie kam 40 no tām ir Āfrikas valstis, kas savu neatkarību ieguvušas visai nesēn. Šīm jaunajām valstijām maz-interesē Eiropas problēmas. Tādēļ patlaban ANO par diviem svarīgākajiem un sāpīgākajiem jautājumiem pasaulē uzskata arābu un izraēļu konfliktu un apartheida situāciju Dienvidāfrikā.

ANO Drošības Padomē sastāv 15 valstis. 5 no tām ir dibinātājas lielvalstis ar pastāvīgu veto privilēģiju. 10 citas valstis padomē sastāv rotācijas kārtībā. Minētā veto privilēģija padara Drošības Padomi par svēru ar asiem zobiem, kas tai pat laikā slimo ar žokļa sastingumu un nevar šos zobus likt lietā. Drošības Padome var tikai sniegt padomus, bet tai nav rīcības brīvības, lai padomus iedzīvinātu praksē.

ANO Ģenerālā Asamblejā piedalās 159 valstis, un tai ir parlamenta funkcija. Tātad tā arī ir forums, kur valstu pārstāvji var tikai pārrunāt un debatēt dažādus jautājumus, bet nevar nevienu dalībnieci piespiest uz kādu specifisku rīcību.

ANO cītīgi darbojas un guvusi panākumus vispārējās veselības uzlabošanas un medikālās aprūpes nozarēs visā pasaulē, tāpat arī dažādu zemju bēgļu patvēruma un pārtikas apgādē. Par vienu no lielākajiem nesēniem panākumiem Berčs uzskata Afganistānas jautājuma atrisinājumu. ANO padomdevēji arī vadīja armijas izvākšanas praktisko izkārtošanu. Morālais spiediens, kādu citas valstis izdarīja uz Padomju Savienību, šeit spēlējis svarīgu lomu. Pēc Berča domām tomēr būtu vērtīgi mēģināt saskatīt kādu paraleli Afganistānas nokārtojumā ar Austrumeiropu, jo pēdējo Padomju Savienība uzskata par savu likumīgo kara trofeju, kaut arī tuvākā nākotnē gaidāmas lielākas vai mazākas pārmaiņas Padomju Savienības un Austrumeiropas savstarpējās attiecībās, ja ne politiskajā, tad vismaz saimnieciskajā plāksnē.

Pēc Isā ANO darbības pārskata pār sūtni Berču nobira dažādu jautājumu krusa par Lielbritānijas nostāju Baltijas valstu pašnoteikšanās, pārkrievināšanas, industrializēšanās un citos sāpīgos tematos. Sūtnis atbildēja diplomātiskā atturībā, atkārtoti uzsvērdams, ka ANO locekles nedrīkst iejaukties citu valstu iekšējās lietās un ka nevajadzīgās industrializācijas tāpat kā etniskā genocīda jautājumi daudzārt pārcilāti un ANO forumos vairāku valstu nosodīti, bet ka ANO praktiski

neko vairāk nevar darīt kā tikai pieņemt rezolūcijas.

Tai pat laikā Berčs neslēpa savas personīgās simpātijas pret baltiešiem un atteicās pat no sava lekcijas honorāra par labu BATUN darbam. Likās, ka viņš bija pārsteigts par negaidīti kuplo klausītāju skaitu - ap 50 igauņu, latviešu un lietuviešu izcelsmes amerikāņiem - kas neticami sutīgajā otrdienas vakarā bija sapulcējušies, lai apliecinātu rūpes un bažas par savu tēvu zemju likteņiem. Varēja skaidri manīt, ka pēc lekcijas un diskusijām ar vērtīgām atziņām bagātāki bija ne tikai klausītāji, bet arī pats lektors, un līdz ar to BATUN darbs bija atkal pavirzījies pa soli uz priekšu.

ANNA MODERE.

VĒSTULES:

EDGARAM TILTIŅAM.

Ar Edgaru Tiltiņu, kurš nāk vai nu no Jēkabpils vai Krustpils, kāra gaitās aizgājām reizē - leģiona sākumā. Viņš bija kaprālis jau no Latvijas armijas laikiem, un es biju pie Liepājas jaunformētā instruktoru kursā garākais puisis savā vadā. Bijām jauni - neviens no nākamajiem instruktoriem nebija dienājis obligātā dienestā, un Tiltiņš bija mana 2. vada 1. grupas apmācītājs. Reizē ar viņu izbraucām uz Krieviju, kur, karodami un sirodami un, paklausot pavēlēm, fronti iztaisnodami, lēnām atkāpāmies uz Latvijas robežām. Ja es saku "Sirodami", tad arī tā domāju. Ne vienu reizi vien, aizmugures atpūtā būdami, "nakts apmācības" beidzām kādā sādžas lopu kūtī, lai uzlabotu samērā trūcīgo armijas apgādi. Pēdējo reizi ar Edgaru kopā bijām 1944. gada vēlā vasarā kautkur Vidzemē. Bijām aizkomandēti kā vietraudži sameklēt un ieņemt vienībai nākošās, jau iepriekš sagatavotās pozīcijas. Vairs neatceros, vai tas bija pirms Cesvaines vai Mores/Nītaures kaujām. No tā vietraudžu gājiena Tiltiņš pazuda kā žīds pa Miķeļiem.

Sāku viņu meklēt tūlīt pēc kara, pirms 43 gadiem. Pa šiem gadiem esmu izsekojis diezgan daudz Edgaru, Eduardu, Edg., Ed. un E. Tiltiņu, uzietus latviešu avīzēs un žurnālos gan no Anglijas, ASV, Vācijas, Zviedrijas, Kanādas un citur, bet visus nesekmīgi. Un tagad man ir iemesls domāt, ka beidzot esmu viņu atradis. Pārejot no vienas DV nodaļas uz citu, man uz laiku pārtrūka DV Mēnešraksta abonements. Pēc pārpratuma noskaidrošanas man nesen pienāca tāda mērena kaudzīte ar veciem, nelasītiem Mēnešrakstiem. Pagāja laiks, kamēr izurbos tiem cauri un uzgāju Edgara Tiltiņa vārdu. 1987. gada marta/aprīļa Mēnešraksta Nr. 2 77. lpp. E. C. no Melburnas, Austrālijā, ziņo, ka kāds Edgars Tiltiņš stāvējis ar karogu goda sardzē pie cīņu biedra Staņislava Jurkāna šķirsta. Stasis bija arī mans cīņu biedrs. Tā tad? Sekojošie šīs vēstules paragrafi ir domāti kā pārbaude:

Edžu: Tu esi Īstais Tiltiņš, ja Tu biji tas, kurš pēc instruktoru rotas izlaiduma akta un sekojošā banketa izcēla savu grupu no gultām plkst. 3 no rīta, lai to aizmaršētu uz kādu Liepājas ezermalas ielu, kur Tev dzīvoja viena no dzimtenes meitenēm. Kad Tava meitene bija parādi pieņēmusi, Tu oficiāli noliki savus grupas apmācītāja pienākumus un palaidi mūs atpakaļ brīvsolī uz novietni. Edžu, vai Tava meitene dzīvoja Vec vai Jaunliepājā?

Edgar: Jūs abi ar Stasi Jurkānu bijāt man blakus, kad mani ievainoja rokā 1944. gada pavasarī dienvidaustrumos no Ostrovas. Lai apturētu asiņošanu, Tu man roku nosēji virs ievainojuma ar lauku telefona vadu un cieši piegriezī ar koka pušķi. Kamēr aizlīdu pie rotas komandiera nozīpoties un, ticis pāri Veļikajas upei, sameklēju pārsiešanas punktu, roka bija zili melna. Edgar, kurā roku Tu man pārsēji?

Edžu: Pēteris Dūdel krita vēlāk vasarā, kad es jau biju atpakaļ no slimnīcas. Mēs bijām straujā uzbrukumā/atvairīšanas akcijā, un mums nebija iespēja viņu kārtīgi aprakt. Tādās reizēs ir jāpievāc kritušā dokumenti, lai tie nenonāktu ienaidnieka rokās.

Starp kaklu un vidusjostu viņš bija pamatīgi saārdīts; tas bija T-34 PAKa šķembu granātas darbs, kas izskaidro to, ka neviens cits no tuvumā esošiem netika ievainots. Ja esi Īstais Tiltiņš, tad zināsi, kāds ātrums ir izšautai prettanku lielgabala granātai, vienalga, vai bruņusitējai vai kājnieku šķembu. PAKa šķembu granātai pēc eksplozijas šķembas triecas ar milzu ātrumu uz priekšu, sākumā bez lielas izkliedes, un reti kāda apskādē sānos vai aizmugurē esošos, ne tā kā ar parastām artilērijas granātām vai mīnām. Un uz tankiem uzmontētie lielgabali parasti ir PAKi, ar tiešo tēmēšanu. Edžu, būdami vienas pakāpes un amata, kā mēs izšķīrām, kuram no mums jārakņājas pa Dūdeļa iekšīnām un jālasa kopā asiņainās papīra strēmeles?

Un beidzot, Edžu: Ja Tu tiešām dzīvoji vienā no pilīm mūsu likteņupes Daugavas krastos, tad Tev būtu jāzina, ko mēs tobrīd darījām, kad Tu man devi iespēju revanšēties par Tavu labo darbu toreiz pie Veļikajas. Jā, mēs visi trīs vietraudži, brokastis paēduši, sēdējām uz grāvmalas, sauļojāmies un laidām ripkī vienu no pēdējiem Nordfront. No kurienes tā granāta nāca, nezinu vēl šodien - varbūt to pievilka Tavi sarkanie mati un baltā, sauli neredzējusē un vasaras raibumiem pārklātā āda, kas bez maskēšanās tērpa spīdēja jau pa lielu gabalu? Bliksķis nebija liels, un tas nāca no vismaz saviem metriem divdesmit. Bija parastās šķembu bitītes gaisā un tūlīt arī vēl viens, ne tik bieži dzirdēts troksnis: gandrīz kā mama, kad viņa bērnam uzšauj ar roku pa pliku pakalu. Tā nebija pakala, Edžu, tā bija Tava roka augšā pie pleca, kur viena no šķembām bija atradusi mājas vietu.

Sameklējis aizsegu, es Tevi pārsēju, atcerēdamies nepievilkt saites par ciešu. Tad izšķīrojām mūsu un Tavas mantijas, uztaisījām Tev kaklā saiti un novēlējām labu ceļu vēju uz lazareti. Tā bija pēdējā reize, kad Tevi redzēju. Edžu, mans pēdējais jautājums ir: Kas bija trešais vietraudzis? Es Tev mazliet palīdzēju - tas nebija Staņislavs Jurkāns. Kad mēs abi, pēc robežas pārnākšanas, pārgājām uz 19. divīziju, lai varētu turpināt aizstāvēt tēvuzemi, Stasis palika pie 15. divīzijas un aizbrauca tai līdzī uz Vāciju.

Ja no šiem četriem jautājumiem vismaz 3 vari atbildēt pareizi, Tu tiešām esi Īstais Edgars Tiltiņš, un es gādāšu, lai varam satīties un to karu beidzot nobeigt ar uzvaru.

PAR LIELĪŠANOS.

Motto: Lielība naudu nemaksā!

Kādreiz Latvijā, dziesmu svētku laikā, krodziņā pie alus kausa satiekas sīkzemnieks no Latgales un Zemgales bajārs.

Sarunās par saimniecībām sīkzemnieks atzīstas, ka viņa zemīte neesot diezcik liela.

Bajārs, turpretim, lielās, ka viņa saimniecība gan esot varen plaša.

"Nu, zini tā. Kad es, rītā saulei lecot, uzkāpju zirgā, tad kamēr es apjāju savu zemi un atgriežos mājās, saule jau taisās rietēt," ar lepnumu stāsta bajārs.

Sīkzemnieks bēdīgi paloka galvu un nosaka: "Jā, man arī reiz bija tāds zirgs!"

Kādās viesībās dāmas savā starpā lielas par tīrību savās mājās. Viena kundze, gribēdama ilustrēt tīrību savā mājā, saka: Man mājās grīda ir tik tīra, ka no viņas var ēst!"

To dzirdēdama, kāda maza meitenīte noprasa: "Tantiņ, vai tad jums mājās nav šķīvju no kā ēst?"

ACE

June 14, 1988 COMMONS DEBATES 16419

HISTORIC EVENTS

ANNIVERSARY OF FIRST MASS DEPORTATIONS FROM ESTONIA, LATVIA, AND LITHUANIA

Mr. Andrew Witer (Parkdale—High Park): Mr. Speaker, on June 14, 1941, the Soviet Union began its first mass deportation of the Baltic people from the Republics of Estonia, Latvia, and Lithuania.

In one night, 60,000 men, women and children were torn from their families and homes and deported to Siberia, loaded like cattle into boxcars. Many died during the long journey. Those who survived were sent to forced labour camps where conditions were primitive, harsh and inhumane. Larger deportations were to follow.

These deportations were but one step in the long process of "Russification" of Soviet occupied countries. Earlier, in 1932 and 1933, millions of Ukrainians were starved to death by a Soviet imposed famine in their own homeland.

S. O. 21

On the anniversary of these deliberate acts of genocide the Latvian, Estonian, Lithuanian and Ukrainian communities in Canada and all over the world join together to commemorate the tragedies their people endured and as a reminder of the need for vigilance in the defence of freedom, democracy, and fundamental human rights.

BANUTA RUBESS is an active Latvian playwright and director. Her latest play BOOM, BABY, BOOM saw its premiere performances on the stage of the du Maurier Theatre at Harbourfront in Toronto June 15 to 18. It played before receptive audiences.

Free-lance writer Mr. Maurice Breslow has written an article about her and it was published in The Whig Standard Magazine in Kingston July 2. In the next columns we reprint this article with the kind permission of the author.

Ed.

Submissions to this section and reader's comments are most welcome.

A passion for theatre

WHEN BANUTA RUBESS was a student at Queen's University in the mid '70s, her passions were history and drama. She majored in the first, minored in the second. Upon graduation in 1977, she won a Rhodes Scholarship to Oxford, where she earned a PhD in history, but even there theatre played a large part in her life. Not only did she choose the life of a Latvian playwright as the subject of her doctoral dissertation, but off-campus she became a member of a small theatre company, an "experimental, collective, radical" group that went to the Edinburgh Festival Fringe. After five years with that company (and still a doctoral student at Oxford), she and Neil Bartlett, its director, founded a new group called The 1982 Company.

"I defended my doctoral thesis," Rubess recalls, "one week after completing the first English tour of this company."

By the early '80s, when she returned to Canada (with The 1982 Company), she'd gotten her priorities straight. Theatre had become her main passion and pursuit. But if her latest production, Boom, Baby, Boom (which she both wrote and directed), is any indication, the study of history still plays a large part in Rubess's work. To create that show, Rubess researched 1950s Toronto and specifically its jazz, beatnik and Latvian communities (she's a member of the latter), to come up with what she calls a "historical, interdisciplinary" (jazz and theatre) play built on improvisation in both acting and jazz.

"I had the idea of working in an improvisational style, setting myself improvisations in writing, rather than trying to create a plot. The plot came very late. But I hit a wall in my writing. I said, okay, what is wrong, why am I not getting anywhere? It was then that I thought, what I need is music. After all, the play was about a jazz club. So the jazz came in."

What Rubess did was to find a Toronto jazz musician and composer, Nic Gotham, and bring him into the project as co-creator. Along with the actors, Rubess and Gotham improvised the piece in rehearsal until they had a play of jazz, about jazz and about people in late '50s Toronto. Such innovative use of improvisation wasn't easy — "The whole project was a struggle," Rubess says — but judging from its reception at the du Maurier festival, it was a struggle well worth making.

After her return to Canada, Rubess worked with actress and playwright Ann-Marie MacDonald on the "Anna Project," an exploration of an incident in Germany a few years earlier, in which a woman entered a courtroom during the trial of the man who had sexually assaulted and murdered her daughter and took justice into her own hands by shooting him dead. She was later sentenced to prison for her crime. The result of Rubess and MacDonald's endeavors was This Is For You, Anna, a powerful yet poetic feminist work that pulls no punches. With Rubess in the cast, it toured to Kingston two or three years

Banuta Rubess: 'What I've tried to do with my work is combine content with entertainment'

ago under the sponsorship of Interval House.

Rubess's next few plays, while not so directly feminist, nevertheless do reflect particular concerns of women. As Rubess says of *Austra Mednis*, the major female character in *Boom, Baby, Boom*, "She was a good example . . . that women take time time on stage."

I asked Rubess what she meant by "taking time on stage."

"When you look at most theatre, the women very rarely are given focus or space . . . or get to come out and talk . . . to get focus, rather than just being the viewer of a scene."

Rubess has been trying to have women take time on stage in other plays besides *This Is For You, Anna*. *Smoke Damage*, written in conjunction with Nightwood Theatre, is about the witch-hunts of the 15th to 17th centuries; *Thin Ice*, a one-act piece which has been touring successfully to high schools and will be going to the Maritimes and out into Ontario, is about date rape and sexual coercion; *Pope Joan*, also written for Nightwood Theatre, deals with the legendary 9th-century female pope; and, last spring, there was *The Last Will And Testament Of Lolita*, which Rubess describes as a "vile comedy about the Lolita myth, which I did with a couple of other women."

Boom, Baby, Boom, she says, is the first project of hers — aside from two

Latvian musicals — that puts the subject of feminism aside. "Of course, any piece I do will have a feminist approach to it. But when you say 'strict feminist' it always sounds like the work's going to be heavy-handed, and I think the whole point, the whole thing I've tried to do with my work, is to combine an issue or to combine content with entertainment." Indeed, despite the seriousness of the subjects of many of her plays, comedy, often broad, often biting, abounds. And now she can add music to her repertoire.

Her current project is *Horror High*, a play for high schools on which Rubess is working with Theatre Direct, a Toronto young audiences' theatre group. "It's about teen-agers and death, and it will combine the horror-film genre — we'll make an actual horror film that will go through the piece — with theatre and with live music."

As for the future, that's "whatever it will be." Rubess wants to direct — contemporary or innovative work — "the art of directing is fascinating in itself" — but she's not interested in acting any more. "I don't like being told what to do," she whispers, as if it is a terrible admission. And she *can* direct. One of the elements of *Boom, Baby, Boom* that I most admired was the style of the production. Style is the aspect of directing on which probably more directors have founded than on any other. Rubess here translates the dynamics and

rhythms of jazz into human movement, behavior and energy. Difficult to conceive, very difficult to maintain, but she and her cast bring it off beautifully.

As for her future playwriting, she is undecided about specific subjects but clear about one thing. "Right now, I just want to get a larger audience for my work. I will continue to look for a large canvas to work on, in terms of the stories I want to tell, and there aren't any obvious feminist issues that I feel I have to delve into right now. I'm more and more interested in interdisciplinary work, specifically with music, and also with film in my plays, and to continue to find stories which are real; that have a historical basis, that have remained untold. Stories that have a strong relevance to what I want to do."

And with all this, Rubess has a definite understanding of why one writes and produces theatre. "I once heard a playwright say, 'I write for a thousand other "me"s.' I think that's a really wrong attitude. You're not writing for 'me,' you're writing for the other, who doesn't know about your story."

But who will. With her penchant for history and that same energy and intellectual excitement she had in her student days at Queen's, it looks like many stories will find their way on to Rubess's stage in the future. Canadian theatre, and theatre audiences everywhere, will be richer for it. M.B.

Maurice Breslow

JĀNI UN LĪGOŠANA.

23. jūnija pēcpusdienā Montrealas Pensionāru apvienība svinēja sen senos līksmos Jāpus, un pāri par 70 vecāko gada gājumu laudis pulcējās Centrā. Galdi balti klāti, ziediem rotāti. Jāpa tēva un Jāpa mātes pienākumus pildīja Tomsonu Jānis ar sievu Rasmu un sagaidīja līgotājus. Pēc Jāpu siera un alus prasīšanas tos arī varēja bagātīgi baudīt, vēl piedevām garšojot pīrāgus, sviestmaizes un cepumus. Kam alus likās par rūgtu un stipru, varēja remdēties ikdienišķā kafijā un tējā.

Visi Jāni un Pēteri saņēma ozollapu vaiņagus, un tie palika pāri arī citiem vīriem. Sieviešiem ziedu vaiņagu nebija tāda bagātība, un pat parādījās jauna mode - sieviešu galvās - pieres daļā daži ziedi vai īss pinums, kam nebija nekāda attaisnojuma ar gadu gadiem piekopto tradīciju - vaiņagu. Ziedu trūkums vai nevīžība? Cerēsīm citu gadu redzēt kārtīgus vaiņagus. Piezīmes dzirdēja arī par to, ka ozollapu vaiņagos bija "ieviesušies" pīpeņu ziedi. Vīru galvas sedzot tikai ozollapas, ziedi - meitām un sievietēm.

Līgošanu vadīja Metumu Jūlijs ar savu mūziku. Dziedājām vairākas līgo melodijas, bet nu jau kļuvis paradums, ka līgo dziesmas, kuŗu tik bezgala daudz, vairs nezinām un katram vajaga lapu ar uzrakstītām dziesmām. Latvieši esot dziedātāju tauta, bet tā vien šķiet, ka būs jāsaka - bija. Ja katrs dalībnieks būtu zinājis un teicis tikai vienu līgo dziesmu "no galvas", pietiktu ilgam vakaram.

Nevērojot pieminētos "novirzienus", Jāpu diena bija līksma, pacilājoša un sauca atmiņā neskaitāmas Jāpu dienas Latvijā.

oOo oOo oOo

Tērvetes Jāpu diena, kas notika sestdien, 25. jūnijā, sākās, kā parunā saka: līst kā pa Jāpiem, un sabiedēja vienu otru pilsētnieku. Braucot un tuvojoties Tērvetei pēcpusdienā, lietūs mitējās, un drīz vien parādījās saule, kas aicināja priekam.

Līgotāju šogad netrūka, kā jau parasti, un pulks auga augumā līdz sasniedza kādus 150. Daudz bija jauniešu, daudz bērnu un liels pulks pavisam mazie, kas līgotāji būs pēc gadiem desmit.

No sētas uz sētu Jāpa bērnus vadīja Vitolu Andrējs, Mateus Jānis un citi, saņemot dedzīgu dziedātāju atbalstu no "tāliem novadiem". Bija gan torontieši (daudz), gan hamiltonieši, gan ņujorkieši, gan no citām vietām, neskaitot mājniekus no Otavas un Montrealas. Bija pat 4 viesi no dzimtenes.

Dziedāšana - līgošana skanēja braši un spēcīgi. Melodiju daudz, i jaunas un nedzirdētas, i vecu vecās. Dzirdējām arī Andrēja Vitoļa sabalsojumus (paldies!). Līgoja ne tikai Jāpu bērni, kas apciemoja sētas, bet ar dziesmām atbildēja arī sētu "mājnieki", un bieži ļoti asprātīgi. Visur cienāja ar sieru (Jāpu siers gan tā mazāk), alu, pīrāgiem un citiem pārsteigumiem.

Ačkups rādīja, ko apguvis. Ugunskurs nebija lietūs cietis. Līgošana un aplīgošanās kā jau Jāpos. Kas pagura un kam vajadzēja iestiprināties, to varēja veikt draudzes mājas pagrabā, kur par to rūpējās tās darbinieki.

Prieks dzirkstīja un sprēgāja līdz saulīte rotājās pēc īsas Jāpu nakts.

AGRUMU PĒTERIS.

PATEICĪBA.

DV Montrealas nodaļas valde izsaka sirsniņu pateicību visiem atsaucīgiem ziedotājiem, kas ar savu ziedojumu atbalstījuši šā gada DV 14. jūnija ziedojumu vakšanas akciju.

Ziedojumus līdz šim pavisam kopā ir nodevuši 91 ziedotāji:

- § 5.- Osv. Teteris, I. Valdmane, E. Kirs-tukas un E. Vītiņa.
- § 10.- I. Klaiše, Z. Kušila, H. Bērziņa, I. Zdanovska, G. Smilga, L. Landovska, E. Landovska, L. Varoslavāns, Anonīms, L. Rudzāte, A. Oborūns, A. Tiltiņa, H. Ulmanis, B. Godiņš, I. Reicholde, K. Irbītis, J. Gributs, L. Ceriņš, Ludv. Kalniņš, Kristis Ozols un O. Kreišmanis.
- § 15.- Emma Krūmiņa, Ludv. Vāvere, O. Rozen-tāls, M. Štauers, M. Valdmane-Demandt, K. Timermanis un H. Romans.
- § 20.- J. Birze, Alfr. Skujiņš, A. Laizāns, V. Tomsone, A. Sestakovskis, L. Grīns, A. Sproģis, P. Gasparovičs, V. Hūns, Edv. Balulis, P. Zujevs, E. un T. Gai-ļi, J. Mežinskis, E. Āboliņa, I. Ram-bachs, V. Klētnieks, H. Zvīgulis, J. Kalacis, J. Odiņš, E. Reveliņš, J. Vilnis un S. Lipomanis.
- § 22.- Valters Zariņš.
- § 25.- Aug. Pušpurs, Valija Grunde, J. Peičs, A. Krievs, E. Bārdiņš, J. Tērauds, Z. Bērziņš, P. Gerge, A. Ērglis, J. Lei-tens, E. Sugints un L. Stadiņa.
- § 30.- Vold. Paegle, J. un A. Terasts.
- § 35.- F. un A. Gūtmanis un B. Krūmājs.
- § 40.- J. Kīvītis, I. Frišmanis, A. un D. Za-riņi, J. un M. Zači un J. Norvels.
- § 50.- J. un E. Metums, P. Efferts, P. Zaļums, J. Ļavs, E. Platups, J. Beldavs, A. Apinis, J. Skrastiņš un K. Čaks.
- § 60.- Alma Apse.
- § 75.- Alberts Skuja un K. Deksnis.
- § 100.- Alfr. Timbers, A. un H. Krauklis un A. un S. Zariņi.
- § 125.- Kārlis Kirmušks.

Ziedotāji ziedojuši šādiem norādītiem mērķiem:

Informācijas darba atbalstam	§ 1.212
Bez norādījuma	§ 465
Aprūpei	§ 130
DV Montrealas nodaļai	§ 242
Helsinki '86	§ 128
No Latvijas izraidīto atbalstam .	§ 125
DV Bērzainei Vācijā	§ 20
Minsteres ģimnazijai	§ 40
Nacionālam Fondam Zviedrijā	§ 25
Jaunatnei	§ 15
DV Dzintariem	§ 50
Patiesības fondam	§ 60

Pavisam kopā § 2.512

Visiem ziedotājiem sirsniņš paldies!

Jānis Leitens,
DV Montrealas nodaļas
Aprūpes daļas vadītājs.

Salīdzinājumam: iepriekšējā gadā no 87 ziedotājiem § 2.309.-.

R.

LATVISKAS KRUSTABAS.

Dievturīgi latviskās krustabas pēc senām parašām 3. jūlijā notika Tērvetē Gaiļu Ināras un Ulža otrai meitai. Krustabu vieta bija izraudzīta klusā meža laukumā viņu mājas tuvumā, ezeriņa krastā. Krustabnieku pulks bija liels, vairumā tērpušies tautas tērpos, ieskaitot kuplo bērnu pulciņu. Krustišanu izdarīja Dievturu Sadraudzes Vecāko padomes loceklis Agrumu Pēteris.

Kūmām - divām krustmātēm un diviem krusttēviem krustītājs teica: "Jūs esat uzpēmušies ļoti atbildīgu, svarīgu, bet reizē arī skaistu, atzinības cienīgu pienākumu: dievoties krusta priekšā un svēti solīties rūpēties par jauno pādi ne tikai tad, ja ļaunā diena kavētu bērna vecākus viņu pienākumus veikt, bet būt nomodā par to ik brīdī."

Pēc solījuma ar labās kājas likšanu uz akmeņa, krustmātes teica pādes vārdu: Maija, Māra. Pēc senas parašas krustāmo aplacīja ar ūdeni un krustīja ar krusta zīmi.

Pēc krustabu ceremonijas notika pādes diēšana, vēlējumu teikšana, iešūpošana un citas izdarības.

Krustabu mielasts notika jaunās mājas balkonā, un, kā daina saka, - ļaudis ēda, ļaudis dzēra, es gulēju šūpolai.

AGRUMU PĒTERIS.

KĀ CENTRS PULSĒ?

13. jūlija sēdē centra priekšnieks J. Tērauds ziņoja, ka no tautas deju grupas ĀCKUPS saņemta pateicība par telpu lietošanu un čeks par \$ 100.

Ar 1. jūliju paaugstināja tri LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBAI par \$ 5.- mēnesī.

M. Romāne piedāvā Centrā kā dāvanu keramikas krāsni. Valde pētīs vai var šādu dāvanu pieņemt, apsverot novietojumu un pārvešanu, kā arī izmaksu krāsns lietošanai.

Jāņu sarīkojums Centrā bija izdevies labi, kaut gan neparedzētu apstākļu dēļ varēja būt vairāk līdzdalībnieku (tajā pašā datumā dienā bija Jāņu sarīkojums pensionāru apvienībai).

Centra ēkai jākrāso logi. Šo darbu mēģinās izdot kādam krāsošanas uzņēmumam, jo Centrā nav pietiekami garu trepju un nav arī vairs talcinieku.

Vēl nav pārbūvēta skatuve, jo organizācijas, kam pieder mūzikas instrumenti, nav tos novākuši.

Valde grib sazināties ar arhitektu G. Kajaku par Centra piebūves plānu.

A. Caune un Z. Waldheims mēģinās izstrādāt dažus grozījumus Centra statūtos.

Nākošā sēde notiks 17. augustā, plkst. 19:30, Centrā.

L. KALNIŅŠ.

NOMETNE ATKLĀTA.

Saulainā un karstā 10. jūlija svētdienā Tērvetes nometnes bērni, audzinātāji un bērnu vecāki, kā arī citi tērvetieši, neskaitot nometnotājus, skaitā ap 60, pulcējās brīvdabas baznīcas vietās šīs vasaras pirmajam dievkalpojuma. To vadīja māc. E. G. Hūns. Dziesmas muzikāli pavadīja J. Mateus. Karstā laika dēļ bija dažas pārmaiņas: altāris atradās austrumu pusē, un mācītājs nebija savā melnā darba tērpā, bet parastā ikdienas apģērbā.

Sprediķis bija labi piemērots bērniem. Mācītājs runāja par sienāzi un skudru. Pirmais visu vasaru spēlēja savu vijoli un priecājās, kurpretim skudra strādāja un sagatavoja mītni nākotnei. Ziemai atnākot, vasarā veiktais pierādīja nākotnes dzīvotspēju. Dievkalpojums ilga, apmēram, pusstundu.

Nometni atklāja, mastos uzvelkot trīs karogus un kopīgi dziedot Dievs, svētī Latviju. Atklāšanu vadīja J. Mateus. Apsveikumos dzirdējām A. Upeslāci no Toronto.

Pēc atklāšanas vecāku sanāksmē J. Mateus informēja par Tērvetes nometnes dzīvi un vadmotīvu - disciplīnu bez asarām. Nometnotājiem paredzētas 3 balvas: Tērvetes balva tam, kas visvairāk cenšas runāt latviski; Tīrības balva katru dienu tīrākai istabai un Plūdonis, kas ir neliela plastikas pīlīte, ko kāds peldētājs nemanot ienes un palaiž peldētavā. Audzinātāju pienākums ir to ievērot un 10 sekundēs iznest malā - drošības modrība, par ko peldoties raugās 3 audzinātāji.

Sogad nometnotāju skaits 37: no Otavas 17, Toronto-Hamiltonas 14, Montrealas 5 un Kalgarijas 1.

Nometni vada J. Mateus un Ingrīda Mazutis. Audzinātāji: Lauma Cenne (Otava), Anita Poriete (Montreala), Valdis Būcēns un Miķelis Bormanis (abi no Otavas). Nometnes māsa - Aida Steprāne. Virtuvē lielo kausu valda F. Bērziņa ar palīdzību no Latvijas. Otrā nedēļā būs dažas pārmaiņas.

Nometne darbosies tikai 2 nedēļas. Trešā nedēļa vecākiem dalībniekiem, kā tas notika 2 pēdējos gadus, nebūs, jo nav pietiekami pietiekams dalībnieku skaits.

Bez kārtējām ikdienas nodarbībām sestdienas vakaros ugunskurs ar priekšnesumiem.

Nākotnes nodomos paredzēti plašāki kultūrcības pasākumi, kuŗu veikšanai rudens pusē vāks līdzekļus.

AGRUMU PĒTERIS.

Kopš šī raksta saņemšanas nometne jau savu darbību izbeigusi. Ceram, ka saņemsim ziņas par to, kā aizvadītais darbs izdevies.

Red.

PENSIONĀRI BRAUC UZ TĒRVETI.

Jūlija mēneša saietā, neskatoties uz karsto laiku un vairāku pensionāru dzīvošanu ārpus pilsētas, kā arī dažu ciemošanos Latvijā, piedalījās tomēr ap 65 dalībnieki. Apvienībai pievienojās divi jauni biedri. Viesos sveicām pāri no Latvijas un pāri no Jaunzēlandes. Abi viesu pāri nodeva sveicienus no "savām zemēm".

Dzīmšanu dienu bērnu skaits 11. Ar apaļu gadu skaitu viena "meitene".

Kopīgās dziesmas ar mūziku atbalstīja Metumu Jūlijs un Reveliņu Eižens.

Nolēmām, ka augusta mēnesī saiets Montrealā nenotiks, bet 6. un 7. augustā "izlidosim" uz Tērveti, ar pārnakšonu tur.

AGRUMU PĒTERIS.

MONTREALAS LATVIEŠU KREDITSABIEDRĪBA

sākot ar 2. augustu, atvērta OTRDIENĀS, no plkst. 16 - 20.

BIROJA VADĪBA.

Gatavosimies un piedalīsimies Melnās lentes dienas demonstrācijā Montrealā, kas notiks s.g. 23. augustā, plkst. 17:15 Kanadas laukumā (Dominion Square). Tur īsas uzrunas teiks trīs prominentas personas: 1. bijusais Kanadas armijas majors Barre, kas bijis Kanadas armijas vienībā Eiropā pēc otrā pasaules kara, kad bolševikiem izdeva Austrumeiropas tautu piederīgos; tas nozīmēja izdotajiem drošu nāvi; viņa personīgā rīcība paglāba 6.000 personām dzīvību, kaut gan par pavēles neizpildīšanu viņu sodīja, 2. Čehs Milans Habilands, kas runās par Čehu brīvības slāpēm 1948. un 1968. gadā, 3. austrumu un centrālās Eiropas kongresa ģenerālsekretārs Dr. prof. Andru Kowzako.

Pēc tam notiks gājiens uz PSRS konsulatū, ko vadīs jātniece uz balta zirga. Tai sekos 2 sievietes ar dzeloņstiepļu vainagu un pēc tām pārējie demonstrētāji.

Pie konsulāta notiks īss aizlūgums, ko vadīs māc. G. Hūns, pēc tam rumāņu pārstāve Laura Rīga mēģinās nodot konsulam petīciju par to, ka brīvības liesmu nevar ar varu iznīcināt.

Ceram, ka Montrealas latviešu sabiedrība pareizi novērtēs šo Melnās lentes dienas sarīkojumu ar savu piedalīšanos.

Dzimtenes tautieši uz mums šobrīd liek lielas cerības. Neļausim viņiem šajās cerībās vilties.

Bez baltiešiem demonstrācijā vēl piedalīsies ukraiņi, poļi, rumāņi, ungāri, čehi, vietnamieši un citi.

RĪKOTĀJI

APSPIESTO TAUTU RĪCĪBAS KOMITEJA

r i k o

1988.g. 23. augustā, plkst. 17:15,
Kanadas laukumā, René Levesque un
Peel ielu stūrī

MELNĀS LENTES DIENASDEMONSTRĀCIJU

1. Pie pieminekļa 3 uzrunas
2. Gājiens uz Padomju sav. konsulatū
3. Māc. G. Hūna vadīts svētbrīdis

Aicinām piedalīties kuplā skaitā!

Rīkotāji

PENSIONĀRI - IEVERĪBU!

Montrealas Pensionāru Apvienības dalībnieki lūgti septembra mēneša otrā saietā pemt līdzīgi grozījumus. Šai reizē mēģināsim iztikt tikai ar rudzu maizes izdomu, tās dažādos veidos. Izņēmums var būt tie, kas rudzu maizi aizmirsuši un kam "vēders smalkāks ar grāmatu" un pieļauj tikai šodienas ražojumus un domāšanu.

Agrumu Pēteris

Pirms 3 gadiem Montrealā nodibinājās Austrum- un Vidus-Eiropas Institūts, kura darbība ir klusa, bet reizē nozīmīga. Tās programmā - pētīt komunisma apspiestu tautu savstarpējās attiecības, pārrunāt vēsturiskās pretešības un veicināt savstarpēju tuvināšanos. Tā sastāv no divi vēsturisko ienaidnieku tiekamju un pašmienu izgaismošanas, lai labāk izprastu kopējā likteni iespējamās rīcības nākotnē. Tā sastāv no savstarpējas iepazīšanās ar apstākļiem okupētajās zemēs, lai atrastu veidus kā saskārt centienus kopējam darbam un labākām nākotnes izredzēm.

Gala mērķis ir Austrumu- un Vidus-Eiropas brīvu valstu apvienība. Tas nav tikai lokāls sapnis, līdzīgā iniciatīvā izveidojas ASV un Rietumeiropas savienība.

Interesanti, ka līdzīga doma attīstās pašā Austrum- un Vidus-Eiropā. Jūnijā uz līdzīgu Austrum- un Vidus-Eiropas konferenci, kas notika Parīzē, pa klusām ieradās pārstāvji no Polijas un Ungārijas. Izveidāja pamatus un paveica priekšdarbus pastāvošam darbam. Par ģenerālsekretāru ievēlēja Montrealas Institūta prezidentu prof. Andreju Kowagalo (Andrew Kowagalo). Ar to Montrealas Institūta sākuma cerības ievērojami paplašinājušās, un idejai ir nākotne.

Man kā vienīgajam baltiešu pārstāvim līdz šim nav izdevies pastāvīgā darbībā pieaicināt mūsu etnisko vienību akademiķus. Ļoti labi pārstāvēti ir poļi, arī ungāri, rumāņi, ukraiņi un čehi.

Interesenti, kas vēlētos piedalīties šai nozīmīgajā darbā, laipni lūgti pieteikties pie manis. Ar kaimiņiem kopā mēs būsīm stiprāki, un gaišāka radīsies mūsu nākotne.

J. TERAUDS

MLB Zīpotāja tehnisko izdevumu segšanai jūlijā mēnesī esam saņēmuši sekojošus ziedojumus:

Elizabete Liberte, Lethbridge, Alta, \$50.00; Ingrida Strautmane, Hamilton, Ont., \$50.00; Anna Agis, St. Catherines, Ont., \$2.00; Uldis Grava, New Jersey, \$1.30; Andris Ritman, Oregon, \$1.30; Linda Alje, Vācijā, \$2.60; Kārlis Lapins, Westhill, Ont., \$20.00; E. Pīlmanis, New York, \$4.12; S. Dreimanis, Green Valley, Ont., \$10.00; P. Gerge \$5.00; N. Garai \$50.00; J. Leitēns \$2.50; K. Valkers \$7.50; Atbalss, Mich., \$13.27.

1988./9. darbības gada 3. mēnesī no 14 lasītājiem kopā \$220.09.

Spiestuves mašīnu iegādei:
S. Dreimanis \$10.00

Darbības gadā no 44 lasītājiem kopā \$759.44.

Visiem mūsu darba čaklajiem atbalstītājiem sirenīgs paldies!

MIļais Āik, ADMITRON TĒA ABULX

vau, vau - sapēnu Tavu vēstuli un nu rakstu. Man tagad iet labi. No cilvēkiem esmu iemācījies saprast vairākus vārdus: "muša", "ķepa", "iesim", "guli", "labs", "nedrīkst", "fuf", "ārē". Visvairāk man patīk frāze: "Āik, iesim ārā staigāt!" Vēl man saka: "Āik, gaidi mājās!" Tad es zinu, ka ilgu laiku nāksies palikt vienam. Bet ko lai dara, liekos gulēt un gaidu ar. Man ļoti patīk vakari, kad es ar visiem eju uz Daugavmalu. Vienreiz man gadījās gandrīz noslīkt. Tas bija tā. Es iebrižu ūdenī padzerties, bet kad gribēju līst no ūdens laukā aizmirsu uz kuru pusi ir krasts. Atjēdzos tikai tad, kad biju jau dziļi. Izmisumā ķeros pie prāvas ūdenszāles, lai vieglāk noturēties virs ūdens un ... veiksmīgi izpeldēju.

Tikko kā es ielēcu krēslā pagulēt un pa priekšu gribēju sev izrakt bedrīti, jo pie mums ir ļoti karsts (kā ir pie Tevis?), taču krēsls izrādījās spītīgs un nepadevīgs un bedrīte nesasnāca - sanāca bezjēdzīgs mudžeklis. To ieraudzīja Saimnieks un mani dīkti rāja. Tad nu man palika skumji, un es no viņa gaida pekampu papīru un zīmuli, ielīdu pagultē un sāku rakstīt Tav vēstuli. Nu jau droši vien visi manus nedarbus aizmirsuši, krēslu sakārtojuši, un es līdīšu laukā - gribas ēst. Un mana vēstule arī ir galā.

Raksti man atkal

vau!

Latvijas Āiks

TURPMĀKIE SARIKOJUMI

MLB ZIŅAS
Oktobra otrā pusē
paredzēta DUDAS
ANSAMBLA, Marka
Opeskina vadībā,
viesošānās Montrealā.

29. oktobrī Latviešu Centrā gadskārtējais MĀJAS CEPUMU UN GARDUMU UN DAŽĀDU PRIEKSMĒFU TIRDZIŅŠ.

Tirdzīgam būs vajadzīgi mājas gardumi un dažādi priekšmeti. Lūdzam līdzšinējos un jaunus labvēļus talciniekos!

Gatavojieties šim notikumam, ar ko reprezentējamies vietējā sabiedrībā. Līdzekļi, ko mūsu viesi izdod mūsu vidū, daudz palīdz nākotnes mērķu sekmēšanā.

Decembrī Latviešu Centrā dzejnieka Kārļa Zvejnieka (Florida) viesošānās Montrealā.

Lūdzam MLB biedrus, kas vēl nebūtu nokārtojuši saistības par 1987./8. darbības gadu, to darīt ar atbildes pastu, nosūtot maksājumus MLB kasierei A. Porietei-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Québec, H9R 2X5. Vēlami būtu, ka biedri nokārtotu maksājumus par tekošo gadu jau tagad. Tas ievērojami palīdzētu MLB saimniecībā, jo vasaras mēnešos MLB ienākumi mazi, bet izdevumu daudz. Nāciet talkā! Negribam sūtīt atgādinājumus, jo arī tie prasa līdzekļus un it sevišķi laiku.

AIZSAULES CELOS

Svētdien, 1988. gada 10. jūlijā mūžīgā miegā aizmiga Marta LAPSA, dzimusi Plētiens.

Dzimumsi 1900. gada 25. maijā Launkalnē, Vidzemē. Latvijā kopā ar vīru nodarbojusies tirdzniecībā. Izaudzinajusi divas meitas - Skaidrīti un Ilgu. Vīru zaudējusi 1937. gadā; Kanadā ieceļo 1950. gadā un apmetas uz dzīvi Montrealā. Kopš 1956. gada dzīvo meitas Skaidrītes Goldes ģimenē. Par viņu skumst meitas, znots un mazdēli ar piederīgajiem.

Château Dufresne
Montreal Museum of Decorative Arts
Pie IX Blvd. and Sherbrooke St.

MAKSLAS DARBU IZSTĀDE redzami
VITAS PLUMES darbi.

Šī ir ceļojošā izstāde pa visu Kanadu. Montrealā izstāde atvērta līdz augusta beigām.

Tuvākai informācijai zvanīt: 259-2575.

MONTREALAS LATVIEŠU BIEDRĪBA

r ī k o

sestdien, 29. oktobrī, no plkst. 10:00 rītā
līdz 16:00
Latviešu Centrā

gadskārtējo

MĀJAS CEPUMU, EDIENU UN GARDUMU,

LIETISKAS MAKSLAS un ROKDARBU

TIRDZIŅU

- o Rudzu maize, piparkūkas, pīrāgi
- o Saldmaizītes, tortes, cepumi
- o Ievārījumi, augļi
- o Apsveikuma kartītes
- o Keramika, audumi, rokdarbi
- o Pusdienas
- o Tēja, kafija

Kaut kas būs katram. Nāciet un aiciniet līdz savus kanadiešu draugus un paziņas! Piedalīties kuplā skaitā!

Atbalstiet šo MLB sarīkojumu ar savu piedalīšanos cepumu un mantu sagādē. Piesakiet savu palīdzību šīs reprezentācijas dienas norisēs, lai mūsu viesiem netrūktu labsajūtas un prieka.

Pieteikšanās un plašāka informācija pie:

- ČOPS, Elga - tel. 684-2522
- LUKSTIŅA, Gita - tel. 685-2218
- OZOLS, Velta - tel. 626-3501
- ZIEDIŅA, Dagmāra - tel. 694-2817

Būs arī ieejas izloze - VIENS dolārs par lozi.

Piedalīties un apmeklēt aicina

RIKOTAJI

S A B I E D R I S K Ā S D Z Ī V E S L A I K R Ā D I S :

Biežāk lietoto telpu adreses:

Sv. Jāņa igauņu baznīca, kur notiek ev. - lut. dievkalpojumi, - 4345 Marcell Ave.
 Ev. - lut. Trīsvienības draudzes nams - 3438 Rosedale Ave., tel. 489-3224.
 Latviešu Sabiedriskais Centrs, 3955 Provost ielā, Lašānā, tel. 634-4082.

- 6. augustā, Latviešu Pensionāru Apvienības izbraukums uz Tērveti.
- 7. augustā, Latviešu Pensionāru Apvienība Tērvetē.
(11. augusta sanāksme Centrā tādēļ nenotiks.)
- 7. augustā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
- 14. augustā, plkst. 11:00, DV lauku Īpašumā Dzintaros, DV Montreālas nodaļas Latvijas brīvības cīņu atcere ar mūsu slavenā pulkveža Fridriha Briēža 100 gadu piemiņu. Māc. G. Hūns. I. Skrastipa referāts "Legendārais pulkvedis Briedis".
- 14. augustā, plkst. 14:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
- 16. augustā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Montreālas Latviešu Organizāciju Padomes darba sēde.
- 17. augustā, plkst. 19:30, Latviešu Centrā, Latviešu centra valdes sēde.
- 20. augustā, plkst. 17:00, Tērvetē, Tērvetes gada svētku atceres dievkalpojums.
- 21. augustā, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
- 23. augustā, plkst. 17:15, Kanadas laukumā, Melnās lentes dienas demonstrācija (skatiet paziņojumu 27. lpp.).
- 28. augustā, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
- 8. septembrī, plkst. 13:00 Latviešu centrā, Latviešu Pensionāru Apvienības kārtējā sanāksme.
- 11. septembrī, plkst. 13:30, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.
- 17. septembrī, Latviešu Centrā, Latviešu Sabiedriskā Centra Montreālā, 5 gadu pastāvēšanas sarīkojums.
- 18. septembrī, plkst. 10:30, Notre Dame bazilikas sirds kapelā, Montreālas latviešu katoļu draudzes kārtējais dievkalpojums.
- 18. septembrī, plkst. 11:00, Sv. Jāņa igauņu baznīcā, latviešu ev.-lut. draudžu kārtējais dievkalpojums.

MLB ZĪNOTĀJA administrātorai A. Porietei - Bedard, 113 Highgate Avenue, Pointe Claire, Québec, Canada, H9R 2K5, telefons 514-697-6624.

Ar šo nosūtu abonementa samaksu (\$22.50 vai 17,50 sk. likmes!) par _____ gadu/iem	\$ _____
Gaisa pasta piemaksu ASV - \$5.-, citos kontinentos - \$12.-	\$ _____
Ziedoju izdevumu tehnisko izdevumu segšanai	\$ _____
Ziedoju spiestuves mašīnu iegādei	\$ _____
Vēlos saņemt sekojošus agrākos MLB Zīpotāja numurus: _____ à \$ 2.-	\$ _____
Dāvinu MLB Zīpotāju _____	\$ _____
Iesaku nosūtīt paraugburtnīcas _____	\$ _____
Ar šo nosūtu iestāšanās maksu Montreālas Latviešu Biedrībā - \$ 5.-	\$ _____
Ar šo nosūtu MLB biedru maksu par _____ darbības gadu (à \$ 10.-)	\$ _____
Ar šo nosūtu LNAK dalības maksu par _____ gadiem (à \$ 5.-)	\$ _____
Ziedoju MLB darbā un pasākumu veicināšanai	\$ _____
<u>Čeki rakstāmi uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.</u>	<u>Pavisam kopā</u> _____ \$

(Maksātāja vārds, uzvārds, pasta kods, telefona numurs)

(paraksts)

0312017133

Dzidru un tīru ūdeni
varat iegūt lietojot

SPECIALUS ŪDENS FILTRUS

- Pieejami 5 dažādi ūdens filtri
- Iespējama šo filtru tālāk tirgošana
- Tirdzniecība var dot labu "kabatas" ienākumu

Ieinteresētās personas laipni lūgtas
sazināties ar

M I L N A Reg.

c/o Ilga vai Mērtipš Štaubers
291 Lorraine Dr., Baie d'Urfé, Québec
Canada H9X 2R2, tel. 514-457-9832

ATBALSIS

Trējamas:

- kabīnes
- istabas
- dzīvokļi

Trelleru vietas

Teļu vietas

Peldēšana

Laivas

310 akru zemes

Jūdžu jūdzēm taku

Pie Garžera

Atbalsis mēs vadāmies
pēc trim pamatprincipiem:

- Profesionalisma
- Ērtības
- Viesmīlības

Atbrauciet un izbaudiet!
Jūs būsiet pārsteigti.

(616) 244 5141

COLLINS CLARKE MACGILLIVRAY WHITE

FLOWERS
by
Pergamon

Funeral Directors

• 5610 Sherbrooke St. W.,
Montreal — Business Office
514 - 483-1870

Šis MLB Zīņotāja numurs
neparastu apstākļu dēļ
iznāk ar dažu dienu novē-
lošanas. Nododam to Ka-
nadas pastā 4. augustā.

TURPMĀKIE PLAŠĀKIE SARĪKŪRŅI LATVIŠU SABIEDRĪBĀ:

Laikā no 14. - 21. augustam, Saulainē, Toronto, Kanadā, nākošā **DIVREIZDĪVI NOMETNE**. Informācija/reģistrācija: Inga Upešlācis, 93 Highland Park Blvd., Thornhill, Ontario, L3T 1B6, tālr. 416-764-1730.

Laikā no 14. - 21. augustam, Garžerā, **TRĪSREIZTRĪS NOMETNE**. Pieteikties līdz 1. augustam pie Anitas Mednes, 1850 Lukens Ave., Willow Grove, PA 19090, U. S. A., tālrunis 215-659-3254.

Laikā no 21. -28. augustam, Katekijās, **TRĪSREIZTRĪS NOMETNE**. Pieteikties līdz 1. jūlijam pie Astrīdas Silgailos, 41 Glen, Cedar Grove, N. J. 07009, U. S. A.

Laikā no 22. augusta līdz 1. septembrim, Kureā, **RIETUMKRĀSTA TRĪSREIZTRĪS**. Pieteikties līdz 15. jūlijam pie Jūņa Petričeka, 350 Olive St., Menlo Park, CA 94025, U. S. A.

Labprāt ievietojam norādes šajā laikrādī. Plašāko saietu rīkošanai pašiem jābūt jāpārņem, lai pareizā informācija redakcijā nonāktu laikus, vismaz trīs mēnešus pirms saiets sākšanās.

Paziņojumu un sludinājumu iesūtītājiem lūdzam tos iesūtīt vismaz mēnesi pirms publicēšanas, lai varētu pakārtot vietu.

Vispārēja raksta autorus un dalībniekus FORUMĀ lūdzam nenogaidīt līdz pēdējam brīdim. Pesta iestādes darbojās lēni. Ļoti bieži materiālus saņemam pēc jaunākā numura iznākšanas. Šobrīd jābrīdina, ka Jūsu sūtījums pastā būs vismaz 2 nedēļas.

MLB ZIŅOTĀJS.

ISSN 0227 - 2433

IZDEVĒJA: Montrealas Latviešu Biedrība, 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Qué., Canada H9X 2R2, tālrunis 514-457-9832.

REDAKTORS: Mērtipš Štaubers. **ADMINISTRĀTORE:** Anita Poriet-Bedard, 113 Highgate Ave., Pointe Claire, Qué., Canada, H9R 2X5, tālrunis 514-697-6624. **EKSPEDICIJA:** Veita Ozols. **DARBINIEKI:** Jānis Birze, Elga Cops, Edgars Kajaks, Vīna Kajaks, Austra Konovalova, Anna Kreipāne, Pēteris Kreipāns, Voldemārs Ozols, Ilga Štaubere un vēl daudzi citi.

MLB ZIŅOTĀJA ABONEMENTA MAKSA: \$ 22.50 gadē; MLB biedriem, pensionāriem un kare invalīdiem - \$ 17.50 gadē; gaisa pasta pienakša uz ASV - \$ 5.-, uz citiem kontinentiem \$ 12.-. **Atsevišķas agrākās burtnīcas** pret \$ 2.- ziedojumu. **Lappušu maksa:** 1/4 lpp. - \$ 20.-, 1/3 lpp. - \$ 25.-; 1/2 lpp. - \$ 30.-; 3/4 lpp. - \$ 50.-; pilna lpp. - \$ 55.-; kitiņu un paziņojumu sagatavošana \$ 15.-. Iespējama arī foto uzņēmumu publicēšana. **Ceki rakstā uz MONTREAL LATVIAN SOCIETY vārda.** MLB ZIŅOTĀJS, tāpat kā MLB, ir bezpeļņas pasākums; visus ienākumus redakcija izmanto tā izdošanas vajadzībām.

MLB ZIŅOTĀJS iznāk ik mēneša sākumā. Materiāli tokošajam numuram iesūtāmi vai nododami redakcijā līdz ik mēneša 15. datumam. Par izdevumā publicēto rakstu saturu atbild to autori. Redakcija var rakstus isināt. Raksti un ziņas nepaņē ne MLB valdes, ne redakcijas, nedz tās darbinieku ieskatu iztirzātos jautājumos. Rakstu autoriem jāuzdod pilna adrese, telefona numurs un jāparakstās. Anonīmus rakstus redakcija ignorē.

MONTREAL LATVIAN SOCIETY
SOCIÉTÉ DES LETTONS DE MONTREAL

AUGUST 1988 AOUT

MONTHLY BULLETIN MLB ZIŅOTĀJS
BULLETIN MENSUEL MLB ZIŅOTĀJS

Envoyé par la Société des Lettons de Montréal; Sent by Montreal Latvian Society: 291 Lorraine Drive, Baie d'Urfé, Canada H9X 2R2, telephone 514-457-9832.

By appointment
(pēc vienošanās)

NORBERT KAZDAN, M.D.

Runā latviski.

WESTMOUNT MEDICAL BLDG.

Suite 650,

5025 Sherbrooke St. W.

Montrealā

Tālrunis 514-486-4300

N.K.

1988. VIII

MLB Zīņotājs
1350c.